

VEREENIGING

TER BEOEFENING VAN DE KRIJGSWETENSCHAP.

1879—1880.

Vergadering op Woensdag, den 29sten October 1879,

's avonds ten half acht ure.

De Voorzitter: Mijne Heeren, ik open deze eerste vergadering met den gewonen wensch, dat de vergaderingen van dezen winter even als die van vorige jaren nuttig en belangrijk mogen zijn en tot algemeen welzijn mogen strekken.

Aan de orde zijn de volgende onderwerpen:

I. Ballotage van kandidaten.

Uit de opening der stembiljetten blijkt, dat met algemeene stemmen als nieuwe leden zijn toegelaten de volgende heeren:

J. A. van Eijbergen, 1° Luitenant der Infanterie,

W. G. L. F. van Hoogenhuyze, 1° Luitenant der Artillerie,

B. W. Mensing, 1° Luitenant der Infanterie,

J. J. K. de Moulin, Kapitein der Artillerie, O.-I. leger,

A. S. van Oldenborgh, 1° Luitenant der Artillerie,

M. Onnen, 1° Luitenant-ingenieur,

W. P. Stutterheim, Kapitein der Infanterie, O.-I. leger,

A. A. Vorsterman van Oijen, Adjunct-Bibliothecaris bij het Departement van Oorlog; — allen te 's Gravenhage; —

D. Aitton, 2^e Luitenant der Infanterie, te Deventer.

C. J. Griethuijsen, 2^e Luitenant der Infanterie, O.-I. leger,

1879/80

te Terwoldo, en P. Kleijnhens, 1° Luitenant-Ingenieur, te Utrecht.

II. Verslag omtrent den toestand der Vereeniging.

Door den Voorzitter wordt hieromtrent het volgende medegedeeld:

Op 1 October 1878 bedroeg het aantal leden 994
 waarvan 919 werkelijke leden en 74 pro memorie gevoerd
 onder Oost- of West-Indië;

hier zijn in den loop van het vereenigingsjaar bijgekomen 42
 door overlijden, bedanken en om andere redenen zijn
 afgegaan 79

zoodat het aantal leden thans bedraagt 957
 waarvan 919 werkelijke leden en 38 pro memorie gevoerd onder
 Oost- of West-Indië.

III. Rekening en verantwoording van het bestuur over zijn
 geldelijk beheer, ingevolge art. 24 van het reglement.

Hieromtrent blijkt het volgende:

Op 1 October 1878 was het saldo der Vereeniging als volgt:
 in kas bij den Penningmeester. f 602.49
 benevens 10 certificaten $2\frac{1}{2}$ % Nat. Werk. Schuld,
 ieder groot f 100 ad $62\frac{3}{4}$ volgens den stand der
 effecten.

De ontvangsten hebben bedragen „ 2791.92
 f 3394.41

De uitgaven bedragen. „ 3210.58

Blijft in kas op 1 October 1879 . . . f 183.83
 benevens 10 certificaten $2\frac{1}{2}$ % Nat. Werk. Schuld,
 ieder groot f 100 ad $64\frac{5}{8}$ volgens den stand der
 effecten f 646.25
 3/m. rente „ 6.17⁵

Het saldo bedraagt alzoo minder dan f 1000, zoodat ingevolge
 de bepalingen van het reglement de contributie over dit lezing-
 jaar op f 4 moet worden gesteld.

De Voorzitter: Omtrent deze rekening is ontvangen de vol-
 gende brief van de commissie, met het nazien daarvan belast,
 zijnde de heeren Dommers, Mazel en Eyssell:

's HAGE, den 19^{en} October 1879.

Aan

*den Heer Voorzitter der Vereeniging
tot beoefening van de Krijgswetenschap.*

Ter voldoening aan de uitnoodiging, ontvangen bij missive dd. 3 October jl. n°. 11, hebben de ondergeteekenden de eer mede te deelen, dat zij aan de opdracht tot het nazien der rekening en verantwoording van den penningmeester over het boekjaar 1878/79 hebben voldaan en die verantwoording in de beste orde hebben bevonden.

Door den penningmeester zijn hun voorgelegd 10 certif. $2\frac{1}{2}\%$	
Ned. Werk. Schuld $64\frac{5}{8}\%$	f 646.25
met drie maanden rente.	„ 6.17 ^s
en het saldo in kas	„ 183.83
uitmakende	f 836.25 ^s

Zij vermeenen te mogen voorstellen de rekening goed te keuren en den penningmeester, onder dankbetuiging voor zijn goed beheer bij deze te déchargeren.

De commissie, bedoeld bij art. 24 van het reglement,

J. H. H. DOMMERS.

MAZEL.

EYSSELL.

De VOORZITTER. Ik stel voor, ingevolge het voorstel van de commissie, den penningmeester te dechargeeren en hem te bedanken voor de trouwe en goede behartiging van onze financiële zaken.

Hiertoe wordt bij acclamatie besloten.

IV. Verkiezing van leden van het bestuur, ingevolge art. 16 van het reglement.

De VOORZITTER: Het zal den heeren bekend zijn, dat de heer van der Hoeven, tot een andere betrekking geroepen, deze stad heeft moeten verlaten, zoodat hij tot ons leedwezen geen lid van het bestuur is kunnen blijven. Ik verzoek de heeren nu over te gaan tot de benoeming van drie nieuwe leden van het bestuur.

De heer CALKOEN. Ik verneem daar van u, Mijnheer de Voorzitter, dat de heer van der Hoeven deze stad heeft verlaten en dus geen lid van het bestuur meer kan blijven. Door u wordt nu aan de leden voorgesteld over te gaan tot de benoeming van drie nieuwe leden. Ik wensch nu te vragen — misschien is mijne vraag echter in strijd met het reglement — of het bestuur ook iemand ter vervanging van den heer van der Hoeven kan aanwijzen, dan wel of de keuze geheel vrij door de leden moet geschieden.

De VOORZITTER. Ingevolge het reglement mag het bestuur geen officiële kandidaten stellen. Wel spreekt het bestuur er onderling over, wien het gaarne als medelid zou willen hebben, doch een officiële kandidaat heeft het niet te stellen. De keuze is geheel vrij aan de leden overgelaten.

Ik verzoek de heeren Bruinsma en Trouillart Hanssen met het bestuur het bureau van stemopneming te willen uitmaken.

Tot de stemming overgegaan zijnde, blijkt dat de uitslag is als volgt:

de heer P. van der Burg 35 stemmen; de heer K. Eland 34 en de heer C. Bosscher, oud O.-I. hoofdambtenaar 31 stemmen; voorts de heeren Bruinsma en Dommers ieder 2 stemmen en de heeren de Beer Poortugael, Lintz, Bogaard, van Rijssen, Abel en Kool ieder 1 stem; zijnde mitsdien tot leden van het bestuur verkozen, de heeren van der Burg en Eland, en gekozen de heer Bosscher.

Op de daartoe tot hen gerichte vraag door den Voorzitter, verklaren deze heeren de benoeming te aanvaarden, waarop de Voorzitter den heer Bosscher verzoekt aan de bestuurstafel plaats te nemen.

De Voorzitter bedankt de heeren stemopnemers voor de door hen volbrachte taak.

V. Voorstel van het Bestuur tot wijziging van het Reglement:

„Ten einde in de gelegenheid te worden gesteld aan de Sprekers in de algemeene vergaderingen eenige vergoeding voor hunnen arbeid te kunnen aanbieden, stelt het Bestuur voor aan Art. 26

twee nieuwe alinea's toe te voegen en dit Artikel in het vervolg aldus te lezen:

Art. 26. De door het Bestuur uitgenoodigde sprekers hebben recht op: tien toegangkaarten tot de vergadering, 25 exemplaren van het verslag, waarin hunne voordracht is opgenomen en, zoo zij buiten 's Gravenhage verblijf houden, op reis- en verblijfkosten, waarvan het bedrag door het Bestuur wordt bepaald.

Buiten goedvinden van het Bestuur kunnen zij geene voor hunne voordracht vervaardigde kaarten en teekeningen aan de Vereeniging in rekening brengen. Geschiedt zulks, dan worden deze voorwerpen aan den Secretaris afgestaan.

Aan de door het Bestuur uitgenoodigde sprekers kan een honorarium van f 50 worden aangeboden, onder verplichting van aan het einde der vergadering aan den Secretaris hunne voor de pers gereed gemaakte Verhandeling ter hand te stellen tot opname in het Verslag.

Wanneer de beraadslaging over eene gehouden verhandeling in eene afzonderlijke vergadering plaats heeft, genieten de door het Bestuur uitgenoodigde sprekers c. q. slechts reis- en verblijfkosten.

„In verband met bovenstaande wijziging van Art. 26 moet de tweede alinea van Art. 27 vervallen en dit artikel in het vervolg aldus worden gelezen:

Art. 27. Het Bestuur zorgt, dat van het verhandelde, naar aanleiding van de gehouden voordracht, in de algemeene vergadering aantekening geschiede.

De Voorzitter. Ik geloof dat het voorgestelde artikel zoo duidelijk is, dat alle nadere toelichting als overtollig kan worden beschouwd. Wanneer echter eenig lid nadere toelichting wenscht, dan is het bestuur gaarne bereid die te geven. Mocht dit niet het geval zijn, dan vraag ik of men stemming verlangt, dan wel of men kan besluiten de voorgestelde wijzigingen zonder stemming goed te keuren.

De heer Lutz. Ik heb een brief ontvangen van het lid van

Slooten, waarin op dit artikel een amendement wordt voorgesteld. Ik word daarbij ook verzocht dat amendement te ondersteunen en te verdedigen. Tot dit laatste nu ben ik niet genegen, daar ik er mij niet mede kan vereenigen. Ik acht mij evenwel verplicht het amendement aan de vergadering kenbaar te maken. De heer van Slooten stelt nl. voor de 3^e alinea aldus te lezen:

„De door het Bestuur uitgenoodigde sprekers hebben aanspraak op een honorarium van f 16 per vel druks hunner verhandeling, onder verplichting, deze aan het einde der vergadering aan den Secretaris ter hand te stellen tot opneming in het verslag.”

De heer LUTZ licht dit amendement nog nader toe, door eenige zinsneden uit den brief van het lid van Slooten voor te lezen.

De VOORZITTER. De vergadering heeft het amendement gehoord.

Het bestuur, ofschoon niet tot het geven van praeadvies verplicht, wil evenwel toch verklaren, dat het zich niet kan vereenigen met het voorstel om de sprekers te remunerereen volgens het aantal vellen druks, die hunne voordracht mocht beslaan. Het meent bij zijn voorstel te moeten blijven. Verlangt iemand het woord of stemming over het amendement.

De heer LUTZ: Ja, Mijnheer de Voorzitter, ik wensch stemming.

Hiertoe overgegaan zijnde, blijkt dat het amendement *verworpen* is met algemeene stemmen op 1 na.

De VOORZITTER: Ik zal thans het geheele voorstel in stemming brengen.

De heer CALKOEN. Alvorens tot de stemming wordt overgegaan, wensch ik te vragen, of het bestuur een bepaalde reden heeft, waarom het in de derde alinea spreekt van een honorarium, dat *kan* worden aangeboden, en niet van een honorarium, dat *zal* worden aangeboden.

De VOORZITTER: Ja, het bestuur heeft daarvoor een bepaalde

reden. In den regel zal het gebeuren dat het genoemd honorarium den spreker zal worden aangeboden. Maar er kunnen buitengewone omstandigheden zijn, waarin dit voor het bestuur niet mogelijk zou zijn, en dan zou, door een imperative bepaling, het bestuur gebonden zij. In den regel zal echter het honorarium worden aangeboden.

De heer CALKOEN. De bedoeling is dus, dat de bepaling facultatief blijft.

De Voorzitter: Ja, maar het is tevens de bedoeling, dat het honorarium zoo lang zal worden aangeboden als de geldmiddelen der vereeniging dit zullen toelaten..

Het voorstel tot wijziging der artikelen 26 en 27 wordt hierop met algemeene stemmen AANGENOMEN.

VI. Voordragt van den heer W. E. A. WUPPERMANN, houdende *beschouwingen over de organisatie, dislocatie. oefening en werkring der Nederlandsche ruiterij.*

De heer WUPPERMANN:

Nur die schlechte Sache ist unhaltbar, die gute vertheidigt sich selbst; man musz sie nur kennen.

So ist's auch mit der Kavallerie. Doch wer kennt die?

„Die Kavalleriefrage in Süd-Deutschland.“

De Nederlandsche cavalerie voegt bij hare vele eigenaardigheden die eener buitengewone bescheidenheid. Een groot bewijs hiervoor levert onze militaire literatuur op. Slechts zeer enkele malen vraagt zij een oogenblik de algemeene aandacht in tijdschriften of dagbladen, en wanneer dat het geval is, is het in den regel slechts tot het afweren van een Seitenbieb of van een haar meer direkt toegebrachten stoot. Het offensieve wapen bij uitnemendheid zien wij dan ook in den pennestrijd, die in onze dagen zulke groote afmetingen heeft aangenomen en die dikwerf zulke gewichtige gevolgen na zich sleept, bijna nooit anders dan zuiver defensief optreden. En bij die verdediging

wordt alleen bij een rechtstreekschen aanval op dat gebied het zwaard tot eene parade opgeheven, bij het voorgevoel eener bedreiging het dekkende schild ter hand genomen. 't Is met recht de passieve verdediging, die men ten hoogste van den „strijder om het bestaan” verwachten kan. Wie uwer, mijne Heeren! heeft zich ooit een hoog denkbeeld gemaakt van de geestkracht, van den levenslust, van de toewijding van zulk een strijder, laat ik liever zeggen, van zulk een lijder. Ik overdrijf niet, wanneer ik dat laatste woord in moreelen zin toepas op het wapen, dat zoo in ons land als elders de meeste behoefte heeft aan krachtigen levensmoed, aan jeugdig vuur, aan frisschen ondernemingsgeest.

Een looden hand drukt echter dien geest ter neder bij allen, die zich telkens en telkens afvragen moeten: „Wat zal de toekomst ons opleveren?” of liever nog: „Hoe lang zullen we ons bestaan nog rekken, tot ons weder eene geduchte, wellicht doodelijke wonde wordt toegebracht? Het moordend vergif van den twijfel begint in de levensaderen te woelen, waar nu en dan eene stem krachtig verkondigt: „Nederland heeft uwe diensten niet noodig”, of vergoelijkend fluistert: „Het kan u wel gebruiken, maar gij zijt te duur.” Ik heb hier niet het oog op de stemmen van die enkelen, die wellicht alleen om de laatste reden, maar zeker zonder zaakkennis of goede gronden periodiek het „Delenda Carthago” over de cavalerie en hare tweelingzuster, de rijdende artillerie, uitspreken. Maar waar die stem uitgaat van mannen, die zich den eernaam van „militaire specialiteiten” hebben verworven, daar zou de straks genoemde bescheidenheid, daar zou zelfs eerbied voor dien titel, in zoo verre als die leidde tot kalm berusten, in mijn oog onverschilligheid, ja zelfs plichtverzuim worden. Die overtuiging is de groote drijfveer, die mij noopt te spreken en die mij bij voorbaat erkentelijk stemt voor de mij toegestane gelegenheid, om mijne denkbeelden over het aangekondigde onderwerp in dezen kring te ontvouwen. Mogen die denkbeelden, die door mij zijn gewikt en gewogen, aangevuld door uwe beschouwingen en gelouterd door uwe opmerkingen, er toe bijbrengen, dat de geest van twijfel, waarop ik zoo even doelde, verdwijne en wellicht

het nog steeds boven de cavalerie hangende zwaard van Damocles worde weggenomen.

De werkring van het Nederlandsche veldleger in oologstijd is te beschouwen uit drie verschillende oogpunten, namelijk: 1°. het optreden met een gedeelte daarvan tot ondersteuning van een bondgenoot; 2°. het handhaven onzer neutraliteit en 3°. het verdedigen van den vaderlandschen bodem tegen elke uiting van vreemd geweld.

In het eerste geval, dat wellicht het minst waarschijnlijke is, is het moeilijk, zich iets anders dan een grooten krijg tusschen twee machtige rijken, zoo niet een algemeenen Europeeschen oorlog voor te stellen, waarbij het ons niet mogelijk zal wezen den eigen grond geheel van troepen te ontblooten en wij dus waarschijnlijk niet meer dan de sterkte van één Duitsch legerkorps of ruim 25000 man ter beschikking van onzen bondgenoot zullen kunnen stellen. In dat geval zou de normale sterkte der daaraan toe te voegen ruitery 2 regimenten of 8 sterke veldeskadrons kunnen bedragen. Ik wil gaarne aannemen, dat de bedoelde bondgenoot de ondersteuning van meer ruitery, de levering bijv. eener Nederlandsche cavaleriedivisie van 6 regimenten wenschelijk zou achten, doch wij zullen die macht nooit bezitten en wel, omdat algemeen de nu besproken toestand als de minst waarschijnlijke beschouwd wordt en wij toch moeilijk ten grieve van een ander zulk eene macht kunnen onderhouden, maar vooral, omdat ze te kostbaar zoude wezen en wellicht onnoodig met het oog op de rol, die aan onze ruitery in de beide andere, meer te verwachten toestanden zal worden toegewezen. Evenmin als dan ook het onwaarschijnlijke, doch niet onmogelijke geval van het deelnemen aan een grooten, buitenlandschen oorlog invloed kan of mag hebben op de sterkte of organisatie van ons veldleger in het algemeen, beslist het iets ten opzichte van die der cavalerie in het bijzonder. Ik heb dan ook alleen om der volledigheidswil even die mogelijkheid aangestipt, om haar thans verder te laten rusten voor de meer denkbare noodzakelijkheid van de handhaving onzer neutraliteit.

Mijne Heeren! voert eens, bijv. tien personen onvoorbereid

voor eene wandkaart van Nederland en brengt ongemerkt het gesprek op dat onderwerp; ik ben overtuigd, dat de grootste helft onmiddellijk een blik slaat naar onze oostelijke grenzen, een enkele wellicht op het Nieuwe Diep, met andere woorden: de publieke opinie beschouwt die gedeelten als de in dat opzicht meest blootgestelde. Toch geloof ik, dat die onderstelling niet de juiste, althans de eenige is, doch ik wil er mij voor een oogenblik bij neerleggen en aannemen, dat, welke vijand dan ook, onze onzijdigheid aan de oostzijde heeft geschonden en onze troepen zelfs achter de Nieuwe Hollandsche waterlinie heeft teruggedrongen. Die onderstelling is alweer alleen te maken met het oog op een oorlog tusschen twee machtige, nagenoeg tegen elkander opgewassen staten, waarbij dus slechts eene betrekkelijk geringe macht tegen ons kan worden afgezonderd. En hoe moeten we ons in dat geval die schending zoowel als de handhaving onzer neutraliteit voorstellen? Is de vijand er eenmaal in geslaagd ons achter de genoemde linie terug te dringen, geloof dan niet, dat hij bloed en ijzer zal verspillen, om haar te forceeren, hij zal er eenvoudig vóór blijven liggen en ze observeeren, om onder dekking van de daartoe gebezigde legerafdeelingen, onze spoorweglijnen, zoowel als onze menigvuldige hulpbronnen tot verpleging te exploiteeren en te benutten. En zullen wij dat lijdelijk gedoogen, zullen wij dan achter onze kostbare en ontoegankelijke liniën kalm blijven liggen, tot zoo lang het hem zal goeddunken ons gebied te verlaten; zullen we onze zeven onverdedigde provinciën, wier inwoners jaren lang geduldig hunne belastingen opbrachten en die recht hebben op onze hulp en bescherming, laten bezetten en uitzuigen door een vreemden indringer? Of wel, zullen we alle krachten inspannen, er achteruit komen, ons op zijne benden werpen en niet rusten, eer geen enkel vreemd soldaat den vaderlandschen bodem meer betreedt? Zóó handelden onze voorvaders, zóó kunnen wij ook nog te werk gaan, niet in het vertrouwen op ons goed recht, want dat is in onzen tijd een holle klank, maar in het vertrouwen op de mogelijkheid van een goeden uitslag onder de door mij vooropgestelde omstandigheden.

En als nu eens onze neutraliteit van eene andere dan, ik

zou bijna geneigd zijn te zeggen, de „klassieke" zijde werd geschonden, wanneer bijv. het schrikbeeld van den revanche oorlog eens werd verwezenlijkt en de aanvallende Fransche legers met of zonder toestemming van België onder meer van de spoorlijn Landen- Hasselt- Maastricht- Aken, of tot omtrekking van het sterke Rijnfront van de lijn Givet- Namen- Luik- Maastricht- Venlo- Geldern gebruik maakten? Of wel, indien zij, met datzelfde doel onder eerbiediging der Belgische onzijdigheid in Zeeland landden en onze Brabantsche spoorweglijnen exploiteerden, wellicht door Gelderland en Overijsel in Hanover trachtten door te dringen? Ook dan, mijne Heeren! zou het Nederlandsche leger zich niet achter de liniën mogen opsluiten maar wel degelijk aanvallend daar buiten moeten optreden. Die onderstellingen zijn volstrekt geen hersenschimmen en ze zijn de eenige niet, welke in dien geest te maken zijn. Trouwens zou het bij bewezen onmogelijkheid van dien offensieven toestand, wel te rijmen zijn, dat onze divisies meestal buiten de liniën manoeuvreren, dat bevoegde stemmen vragen om uitbreiding onzer veld-artillerie, om vermeerdering onzer veld-pionniers, om organisatie van onzen geneeskundigen dienst te velde, dat ons nieuw velddienstreglement de lang verbeide regeling der legertreinen bevat. En waar zoo alles getuigt van de mogelijkheid om aanvallend op te treden, daar zal toch zeker geen bevoegd, geen onpartijdig beoordeelaar den eisch van 16 sterke veldeskadrons op een leger van 35 á 40000 man onnoodig of overdreven vinden.

En thans de derde toestand, waarin het Nederlandsche leger kan worden geplaatst, de verdediging namelijk van den vaderlandschen bodem tegen vreemd geweld en daarmee wellicht die van onze, niet het minst helaas! door velen met woorden, zoo zeer gewaardeerde onafhankelijkheid. Bij de beschouwing van dien toestand in het bijzonder, zoowel als bij dien van elken oorlog tusschen het eigen land en eene vreemde mogendheid in het algemeen, doet men steeds verstandig, om, wil men niet door de naakte werkelijkheid worden bedrogen, zich op een pessimistisch standpunt te plaatsen en daartoe de kwaadste

kansen voor zich zelven te rekenen. Denken wij ons dan ook den blauwen horizon des vredes eensklaps betrokken door zwarte en dreigende onweerswolken, waaruit elk oogenblik de oorlogsbliksem kan te voorschijn schieten, met andere woorden, denken wij ons voor het feit gesteld van binnen eenige, bijv. 8 tot 14 dagen van den kalmsten vrede in den meest woesten oorlog te worden geslingerd. Die loop van zaken is bij de geschiedenis der hedendaagsche oorlogen geen onmogelijke, maar wel zuiver de door ondervinding en dikwijls door schade en schande als normaal bewezen toestand. Wat onder die omstandigheden al niet te verrichten is, welke verbazende werkkrachten dan ten allen tijde moeten worden in beweging gebracht, is 't hier niet de gelegenheid om te vermelden, toch moeten we eenige oogenblikken de aandacht wijden aan *dien* bondgenoot, van wiens hulp wij bij onze landsverdediging zoo oneindig veel, en met grond, verwachten mogen. Ik zeg *met grond* en evenwel, hoezeer hij te vertrouwen is, hij heeft verbazende nukken. Hoe we hem in vreedstijd verzorgen, hoezeer we hem op allerlei wijze, ten koste van geld en arbeid, de rol gemakkelijk maken die we hem in de dagen des oorlogs hopen te zien spelen, hij verplicht zich tot niets meer dan tot hulp; of deze ons *krachtig*, vooral of ze ons *spoedig* zal toekomen, dat laat hij in 't midden. Daarom is 't aan *ons* om te zorgen, dat tijd worde gewonnen, opdat hij volkomen zijne verplichtingen kunne nakomen, met andere woorden, wij moeten er naar streven, dat het tijdsverloop tusschen de oorlogsverklaring en de aankomst des vijands voor de op *volledig peil* gebrachte inundatiën onzer Nieuw Hollandsche waterlinie zoo langdurig mogelijk zij. De bereiking van dat doel is *needer* eene verplichting aan het Nederlandsche veldleger opgelegd en het is juist in de eerste dagen van dien termijn, dat de Neerlandsche ruitery de zeer gewichtige rol, welke ik u thans hoop te schetsen, te vervullen heeft.

Aan *haar* toch is reeds vóór het eigenlijk verklaren van den oorlog de waarneming der grenzen overgelaten, *dáár* waakt zij tegen geheime verkenningen des vijands: *dáár* bespiedt zij zijne concentratie, *dáár* tracht zij door allerlei middelen op de hoogte

te blijven van zijne voornemens; *daár* neemt zij maatregelen tot het in veiligheid brengen van de rijks- en gemeentegeldmiddelen, van de paarden, die wij bij eene mobilisatie *zoo hoog noodig* zullen hebben, van het vee, van mond- en krijgsbenoedigheden, waarvan het bezit de verdediging onzer liniën zoo veel kan verlengen, *daár* verdeelt zij zich op de gewichtige en blootgestelde spoorwegknoopen, om te voorkomen; dat de concentratie der militie worde bemoeielijkt en deze met orde en snelheid kunne verloop. En eindelijk *doch niet het minste*, *daár* bereidt hoofdzakelijk zij de geheele buitenste strook van het eigen grondgebied voor tot oponthoud des vijands en legt daardoor reeds den grondslag tot den eersten schok van het overmoedig zelfvertrouwen van den vreemden indringer.

Denk die cavalerie aan de bedreigde grenzen *weg*, alleen *daarom* misschien zal de oorlogsverklaring te eerder worden overhandigd, opdat aan de regelen van het volkenrecht voldaan zij, wanneer kleine, ongemobiliseerde ruiterafdeelingen die grenzen overschrijden en *datzelfde* geld, *datzelfde* vee en *diezelfde* paarden ten eigen nutte en tot ons direkt nadeel buitmaken, *diezelfde* spoorwegknoopen bezetten, om bij voorkeur *daár* onze te wapen groepen miliciens krijsgeslagen te maken en ze weerlos *weg* te voeren, eer zij nog hun corps hebben bereikt of hun geweer hebben gezien. *Denk de cavalerie weg*, en *datzelfde* terrein, dat door zijn doorsneden toestand onze krachtige steun kan zijn, doch dat tevens door het openbaar verkeer, door handel en nijverheid, bezaaid is met goede wegen, met gemeenschaps- en overgangsmiddelen van allerlei aard, wordt in ongeschonden staat voor den vijand bewaard, opdat zijne hoofdmacht zoo snel mogelijk voor onze liniën kunne verschijnen, wellicht nog eer ze geheel in staat zijn gebracht, hem daarachter met het volle vertrouwen op hare kracht af te wachten. *Denk haar weg die cavalerie* en de feiten zullen hernieuwd worden, dat 3 vijandelijke hussaren (Saargemünd 8 Augustus 1870) of 4 uhlanen (Nancy 12 Augustus 1870), bouwende op de algemeene paniek, die zich meester maakt van de bevolking eener door het eigen leger *vrijwillig* verlaten landstreek, steden met duizende inwoners binnentrekken en brandschatten.

Hoe onder die omstandigheden de vijand handelen zal, zegt ons de Luitenant-Kolonel Brix in zijne dit jaar verschenen „Geschichte der Cavallerie“. (De Duitsche met aanmerkingen verrijkte vertaling van Denison's History of Cavalry). Onze moedertaal scheen mij te hard, om diens zalvende opvatting daaromtrent niet woordelijk terug te geven, als hij beweert: „Die zweckmässigste, ergiebigste und gleichzeitig mildeste Art, die Mittel eines feindlichen Landes im äussersten Masse für die eigenen Interessen flüssig zu machen. möchte die sein, dasz die in erster linie vorgehenden Cavallerie -Divisionen Alles, was sie oder die nachfolgenden Truppen brauchen können, gegen Quittung wegnehmen bezw. mit Beschlag belegen; die in zweiter Linie folgenden, mit organisirten Zahlungstellen ausgerüsteten Truppen honoriren diese Quittungen vorschuszweise aus *Eigenem* oder weisen sei *ordnungsmässig* auf die dritte Linie der Besatzungs- oder Etappetruppen an und — en dan worden de batterijen gedemaskeerd — *diese endlich* erheben die dazu erforderlichen Geldmittel durch regelmässige Contributionen im Lande.“

Maar wanneer nu onze hussaren, dat „Alles, was sie oder die nachfolgenden Truppen brauchen können“ zelf vooraf inpakken of des noods vernielen, dan is er van die „*Ordnungsmässigkeit*“ evenmin sprake als van de *regelmässige* Contributionen. Maar daartoe zullen de kort daarop volgende woorden van Brix eene waarheid moeten worden: „Auch bei *diesen* Aufgaben der Cavallerie wird es in Ausführung wie Abwehr zu Berührungen mit dem Feinde und zu *Kämpfen* kommen.“

Juist in die afweer ligt naar mijne meening de voornaamste werkkring der Nederlandsche cavalerie, waaraan zich onmiddelijk de hardnekkige verdediging van het door haar voorbereide terrein aanknoopt. Laat ik trachten U een oogenblik in gedachten te verplaatsen in die onverdedigde provinciën gedurende die bange dagen.

In een kleine grensstad is de vijand den vorigen avond verschenen, een officier en eenige uhlanen hebben voor *dezen* morgen eene requisitie uitgeschreven van honderden kilogrammen vleesch, brood, haver, hooi, enz., nachtkwartier aangezegd

voor 3000 man en zijn daarna weder in den nevel verdwenen, even als zij als het ware uit den grond zijn opgedoemd. Schrik en ontsteltenis heerschen in dat stille plaatsje, dat alleen bestemd scheen om de zegeningen des vredes met volle teugen te genieten, waarin, dank zij noeste vlijt en inspanning tot heden de grootste welvaart heerschte. Van handelend optreden van het bestuur is geen sprake meer, en vooral het kleine station is bij het kriecken van den dageraad het tooneel eener onbeschrijflijke verwarring. Ambtenaren der comptabiliteit, achtergebleven lotelingen vorderen het vertrek van den nog aanwezigen trein, honderden die hunne eigendommen, hun vee nog wilden redden, verzetten zich krachtig daartegen, *zoo lang hunne have niet geladen is*. Te midden van dien chaos klinkt op eens een kreet van angst en vertwijfeling, het stationsplein dreunt onder de hoefslagen der paarden, alles gilt dooreen „*de Uhlanen*”, doch eensklaps keert het vertrouwen terug, men waant zich gered en de noodkreet smelt weg in den juichtoon: „*Goddank, onze hussaren!*” Zonder ophouden draven dezen echter op hunne schuimende rossen voorbij in de richting des vijands, wiens voorste afdeeling zich juist verzamelt om het weerloos gewaande stadje binnen te rukken. *Eén* blik van den hussarenaanvoerder naar 's vijands zijde, *één* blik, waarin eene geheele kansberekening is opgesloten, met de snelheid der gedachte door een commando gevolgd, en de helft zijner afdeeling deploieert ten aanval, een paar korte trompetsignalen en de sabels flikkeren helder in den zonneschijn, de galop wordt aangenomen en dan: „*Oranje boven, Attakeert!*” De stofwolk trekt op, de vreemde indringers zijn althans voor een oogenblik teruggeworpen, het ingrijpen onzer in draf volgende pelotons is nog onnoodig. — Maar wat geschiedt dáár? Wat verrichten die enkele hussaren, die afgezeten voortsnelen naar de kleine, voor paarden onbereikbare spoorwegbrug? De bijl wordt opgeheven in de stevige knuisten, zware keijen en aardplaggen worden aangesleept op de balken, die de rails dragen, een oogenblik knielen er twee neder, *dan vliegen allen terug*. En als juist onze ruiterbende terugkeert over de houten brug aan den straatweg, dondert een hevige slag over de vlakte en smakt de spoorovergang onder

een luid hoerah van het eskadron in elkander. — Daar naderen spoorlags eenige ruiters van de achterhoede; eenige woorden tot den aanvoerder, dan klinkt het: „Ook de houten brug vernielen” en spoedig is een groot gat in het dek geslagen. Toch is dat niet afdoende en de tijd dringt; vijandelijke patrouilles vertoonen zich reeds en achter hen nadert een *overmachtigen* tegenstander. Maar men weet zich te redden. Reeds wordt stroo, teer, petroleum als anderszins aangesleept en tegelijkertijd weerklinkt het commando: *Tot het gevecht te voet afstijgen!*” Spoedig daarop knallen de eerste karabijnschoten, rustig maar zeker van achter elk dekkend voorwerp afgegeven, den vijandelijken éclaireurs te gemoet en als die door eene grootere gesloten afdeeling worden gevolgd, drijft een moorddadig snelvuur de verraste lansruiters ver terug. Weder is tijd gewonnen; de brug begint te branden. — Den eskadrons-commandant vinden wij thans met zijne pionniers aan het station, de intusschen geheel geladen trein vertrekt op *zijn* bevel en dan begint het werk der verwoesting aan de wissels, de waterkraan, de telegraaf toestellen, enz. Eindelijk schettert het signaal „opstijgen” en „verzamelen” en tien minuten later is de ruitertroep in het stof van den grooten weg verdwenen, om elders het werk der vernieling voort te zetten. Lang zal het niet duren, eer de gelegenheid zich daartoe aanbiedt; onze grensprovinciën wemelen van dergelijke overgangen. Om *één* voorbeeld te noemen, op de lijn tusschen Zutphen en Hengelo alleen bestaan, behalve een twintigtal duikers, twaalf kleine spoorwegbruggen.

Waaruit, mijne Heeren! wordt bij groote legers die stoutmoedigheid geboren, waarmede een eskadron, ja zelfs kleine patrouilles, die vermetele en verre tochten ondernemen, die *vooral in de laatste oorlogen* ons allen hebben verbaasd, zoo niet uit de wetenschap, dat achter hen sterkere ruiterafdeelingen staan of volgen, op welker hulp zij steeds kunnen rekenen, of waarop zij zoo noodig kunnen repliëeren. Maar ook datzelfde gevoel moet *nodzakelijk* onze cavalerie bezielen kunnen, wanneer zij, zooals ik daareven trachtte te schetsen, *voeling* met onzen vijand zal hebben gekregen. Toch kunnen wij haar dien steun in denzelfden

vorm niet geven, maar bij ons zal deze moreel en materiëel moeten worden verstrekt door onze infanterie. En zoo raak ik *als van zelve* aan datgene, wat in eene onzer samenkomsten van het vorig jaar door den Kapitein Rooseboom werd betoogd, de wenschelijkheid namelijk door hem uitgesproken, om de Indische brigade, of welken naam men aan eene daartoe bestemde permanente macht geven wil, in normale omstandigheden hier te lande te houden en hoofdzakelijk aan den IJssel te disloceeren. Met die sterkte van 3 à 4000 infanteristen, in verband met onze voldoende sterke cavalerie en rijdende artillerie, is het mogelijk eene talrijke vijandelijke ruitermacht *aan en zelfs voor* laatstgenoemde rivier krachtig tegen te houden en wordt de anders niet te ontgane, doch zeer af te raden toestand voorkomen, om een gedeelte onzer infanterie op vredesvoet die taak te doen vervullen, en daardoor waarschijnlijk de mobilisatie van eene *geheele* divisie jammerlijk te moeten storen. Maar *hoe ook*, er moet tijd gewonnen worden en eene verdediging onzer grensprovinciën gepaard met die van den IJssel tegenover vijandelijke vooruitgeschoven cavalerie schijnt mij eene gebiedende noodzakelijkheid toe.

Welk verloop een oorlog op den Nederlandschen bodem verder zal nemen is slechts te gissen; de opvatting daarvan behoort geheel tot het gebied der verbeelding en wel naarmate van de strijdkrachten, die men zich onder verschillende omstandigheden ter beschikking des vijands denken wil. Schat men die niet overmachtig, dan kan men zich ons veldleger vóór onze beschermende liniën denken en in dat geval zal de ruitery haren zelfstandigen toestand moeten verwisselen met dien van divisie-cavalerie, welke men thans algemeen, doch *zeer ten onrechte* als hare hoofdrol beschouwt. *En ook dan weer* zal aan haar in de eerste plaats de veiligheids- en verkenningdienst worden toegewezen. Neemt men daarentegen aan, dat ons veldleger, hetzij vrijwillig, hetzij gedwongen, achter de Nieuwe Hollandsche waterlinie terugwijkt, dan is de taak der Nederlandsche cavalerie vervuld, zoodra men zich neerlegt bij de *lijdelijke*, dat wil zeggen bij de *slechtste* verdediging van deze. Zoodra men echter, wellicht door onvoorziene omstandigheden geholpen, zal

trachten zich te ontdoen van den druk der insluiting; zoodra algemeen begrepen wordt, *en dat is op den duur zeker niet ondenkbaar*, dat eene goede en krachtige verdediging met den tegenaanval moet gepaard gaan, dan zal, zoodra deze laatste ernstig gemeend en met aanvankelijk succes bekroond is, de ruitery nogmaals op het operatietooneel verschijnen, en weder hoofdzakelijk als het verkennende en daardoor beveiligende element, maar *behalve dat*, zoo mogelijk als het element der verwoesting op 's vijands étappe-, communicatie- en terugtochtslijnen.

Maar, zooals ik reeds zeide, wij bewegen ons thans op het gebied der fantasie, en liever positief willende blijven, moeten wij ons afvragen, wat ons noodig toeschijnt, om de Nederlandsche ruitery *dat* gedeelte harer taak met eere te zien volbrengen, wat wij voor haar als *bepaald aangewezen* beschouwden. De voorwaarden, waaraan daartoe zal moeten voldaan worden, zijn in de volgende punten samen te vatten.

- 1°. Eene organisatie, die haar in staat stelt na bekomen order, *zoodra mogelijk* en wel minstens den volgenden dag, te kunnen uitrukken, voorzien van al hare benodigheden, ter sterkte van 16 veldeskadrons à 120 voor den velddienst geschikte paarden, ongerekend die der officieren en die hunner oppassers en de bespanningen der voertuigen;
- 2°. Eene dislocatie in vrede-tijd, welke haar toestaat zich geheel of grootendeels in den kortst mogelijken tijd aan de bedreigde grenzen te bevinden;
- 3°. Eene *volkomen* kennis van de landstreken, waarin zij bij een oorlog of eventueële schending onzer neutraliteit zal moeten werkzaam zijn, met andere woorden, van onze grensprovinciën;
- 4°. Eene kleeding, bewapening en uitrusting overeenkomstig hare bestemming; en
- 5°. Voortdurende en *wel overdachte* oefening en voorbereiding tot die aangewezen taak in oorlogstijd.

Ik wil trachten deze verschillende punten achtereenvolgens eenigszins nader toe te lichten.

In de eerste plaats raakte ik bij het opnoemen der organisatie het teedere punt van het aantal en de sterkte onzer veld-

eskadrons aan en stelde als eisch 16 van deze à 120 paarden. Wat betreft het aantal, sta ik niet alleen, en houd mij, zonder waarschijnlijk door dezelfde beweegredenen te worden gedreven, aan de opvatting van den reorganisator van 1867, in welk jaar aan onze cavalerie door de opheffing van het 5e regiment dragonders de laatste gevoelige slag werd toegebracht. Van af dien tijd heeft het niet aan projecten van nadere organisatiën ontbroken; eens werd het wapen bedreigd door eene inkrimping tot 3 ongelijksoortige regimenten, te zamen echter nog 16 veldeskadrons tellende; nog later tot 15 dezer, voortgekomen uit de samenvoeging van 3 regimenten, respectievelijk van 6, 5 en 4 veldeskadrons. Tegenover dien drang tot vermindering verhieven zich onder meer in het openbaar de stemmen van den, voor het hier besproken wapen te vroeg overleden schrijver van „de hedendaagsche werkking der cavalerie”, den bekwaamen majoor W. de Fremery; van den vertegenwoordiger der ruitery in het korps van den Generalen Staf, die in verschillende tijdschriften en bij vele gelegenheden alle verdere vermindering gelijk stelde met een totalen ondergang van het wapen en in het vorige jaar die van den schrijver der zaakrijke „studiën over oorlogsvoering op Nederlandschen bodem.” Aan het slot van dit laatste werk, waarin op verschillende plaatsen de diep ingrijpende rol onzer ruitery bij de verdediging des vaderlands met flinke en ware trekken is geschilderd, komt de schrijver tot de slotsom, dat eene macht van 21 veldeskadrons bij ons leger gewenscht is. Voor die opvatting, die in het bijzonder, evenzeer als het geheele werk in het algemeen, het gevolg is van naauwgezette overweging en grondige studie, komt hem zeer zeker den welgemeenden dank toe van het te weinig bekende en zoo dikwijls miskende wapen der cavalerie. En wanneer ik *mijne* eischen niet zoo hoog stel en slechts 16 veldeskadrons vraag, maar die tevens een *minimum* acht, dan hoop ik bij mijne conclusie omtrent de totale sterkte van het wapen aan te toonen, dat des schrijvers denkbeelden en de mijne op denzelfden grondslag berusten en wij langs verschillende wegen tot hetzelfde doel trachten te geraken.

Maar, zooals Jacobus Doezel *terecht* zegt: „Het is een opmerke-

lijk verschijnsel, dat, dáár waar men eenige kans ziet op vermindering of bezuiniging, niet nagelaten wordt op het oordeel van „deskundigen” te wijzen, , terwijl de geschriften, waarin aangedrongen wordt op vermeerdering van cavalerie, , niet schijnen gelezen of *toevalliger wijze* niet belangrijk genoeg schijnen te zijn geacht of misschien eenvoudig zijn genegeerd,” (1). Het zoude mogelijk zijn, dat hetzelfde lot een ander geschrift der jongste tijden trof, en *juist* omdat daarin vooral de noodzakelijkheid van het bezit van 16 veldeskadrans zoo krachtig wordt aangeprezen, moet ik het even in herinnering brengen. Ik heb hier het oog op, *als ik het zoo noemen mag*, het krijgskundige testament van den „Oud soldaat”, op Stieltjes tweede en laatste gedeelte zijner Militaire studiën, loopende „Over de organisatie onzer levende strijdkrachten, ingericht naar de Nederlandsche behoeften.” In dat werk toch van den man, dien men *zeker* niet zal beschuldigen van de hand te leenen tot onnoodig opdrijven van het oorlogsbudget, die in dat geschrift al dadelijk zelf verklaart: „dat daarop geen gulden mag voorkomen, die niet direkt of indirekt de weerbaarheid verhoogt,” heeft het mij getroffen, dat hij na eene op aanhalingen van Clausewitz gegronde heftige philippica tegen den overvloed aan ruitèrij, diens ook daarin gestelde vraag: „met hoe weinig cavalerie kan men zich behelpen?” voor Nederland beantwoordt met „16 veldeskadrans.” Stieltjes levert echter die ruitermacht goedkoop, slechts 8 dezer eskadrans toch behooren tot het staande leger, terwijl de 8 overige uit militie-cavaleristen worden samengesteld, waardoor hij zich voorspiegelt 2600 paarden uittebrengen, behalve nog 900 weerbaarheidsruiters, „naar wier bezit moet worden gestreefd”. Zulk een voorstel is zeker verleidelijk in de *hoogst lenarde omstandigheden*, waarin, naar wij vernemen, 's lands financiën verkeerden; evenwel geloof ik, helaas! met het oog op deze, te moeten zeggen, dat het onuitvoerbaar is. Gaarne onderschrijft zeker elk bevoegd beoordeelaar de conclusie van den schrijver aan het einde van diens beschou-

(1) De Minister van Oorlog en de Tweede Kamer der Staten Generaal door Jacobus Doezel. — Breda, Broese en Comp. 1879.

wing over de cavalerie van het staande leger: „Alles moet in het werk worden gesteld, om een klein getal van de *allerbeste* ruiters te verkrijgen,” doch hij zal er bijvoegen: „mits dat getal voldoende zij.” Maar wanneer illusiën worden gemaakt over de *bruikbaarheid*, zelfs over de *bestaanbaarheid* van 8 eskadrons militie-cavalerie, dan kan diezelfde beoordeelbaar met den besten wil der wereld en met den hoogsten eerbied voor een militaire specialiteit niet medegaan. Immers de schrijver verlangt alleen voor die eskadrons 1280 mede te brengen geschikte cavaleriepaarden en *zeer goede* ook, want hij stelt als eisch, dat de militierruiters „*uitstekend* bereden zijn”, en in 1875 bijv. waren er in geheel Nederland slechts 954 paarden in de eerste en 713 in de tweede klasse der belastingen beschikbaar. Uit deze dieren nu alleen kan ik mij als cavalerist voorstellen, dat geschikte paarden voor de ruitery te trekken zijn. De tweede eisch is „goed kunnende rijden” en *dat* is een teer punt. Zeg aan wien ook, die eenige keeren getracht heeft te timmeren, schijf te schieten, te telegrafeeren, of wat ge anders wilt, dat hij het niet kent: hij zal dat dood natuurlijk vinden; maar vertel eens aan iemand, die zich eenige keeren op een mak paard heeft verplaatst: „ge kunt niet rijden”: wees dan verzekerd, dat gij van tien zoodanigen met minstens de helft kwade vrienden wordt. De moraal van deze geschiedenis is: dat in het algemeen de *zeer* moeilijk te leeren rijkunst door oningewijden bijzonder licht wordt geteld. *Waar* echter die militie-cavaleristen, die — dit zij ter loops herinnerd hoofdzakelijk van het platte land komen, goed zullen leeren rijden, *zoo goed* als men dat van bruikbare cavaleristen kan verlangen: dat raadsel kan ik evenmin oplossen, als dat de schrijver daartoe de middelen aangeeft. Behalve die eischen, waaraan zich nog de behandeling van sabel, karabijn en pistool vastknoopt, worden zes maanden eerste oefening, met nog enkele weken in volgende jaren voldoende geacht, en dan worden, zegt de schrijver „deze troepen uitsluitend tot lichte cavaleriediensten gebezigd.” Ik heb getracht, mijne Heeren! u straks een klein denkbeeld te geven van datgene, wat van de lichte cavalerie in deze tijden mag en *moet* worden verwacht; ik laat aan u zelven de beoordeeling,

of die diensten na zulk eene voorbereiding en oefening mogelijk zijn, en ik vraag u: „welk zou uw oordeel wezen over een uitstekend cavalerie-officier, die wetenschappelijk ontwikkeld, en blakende van ijver, de waterbouwkunde tot zijn liefhebberijvak zou hebben gekozen, en die aan een ingenieur zou verkondigen: „Met al uwe kistingen, uwe beton, uw ijzerwerk kost uw spoorwegbrug zooveel tonnen gouds; ik lever ze u voor evenveel duizenden, als ge dennenhout en touw wilt gebruiken: met die materialen komt ge er ook.”

Het paard is het materiaal, het kostbare en moeielijk te vormen, het bezielde materiaal van den cavalerist, en ik vrees dan ook, dat het voorstel van 8 eskadrons ons hoogstens een paar honderd van die ruiters zou leveren, van welke men zou kunnen getuigen, evenals Napoleon van de zijne in 1813: „nous avons des hommes et des chevaux, mais pas de cavalerie.” Men vergeet bovendien niet, dat in oorlogstijd juist die aan de militie-cavalerie toegedachte paarden zullen moeten dienen, om onze treinen te bespannen; wellicht, dat men zich daarmede bij een gedeelte der artillerie zal moeten behelpen. De paarden aangeslagen in de 1^e en 2^e klasse der belastingen toch komen volgens Stieltjes denkbeelden hoofdzakelijk ten goede aan de weerbaarheids-cavalerie uit de groote steden, wier militaire waarde ik intusschen *zeer* betwijfel en wier bestaan door den recensent van het besproken geschrift *zeer terecht* „eene utopie” wordt genoemd. (1) Indien ik zoo lang bij die denkbeelden stilstond, is het hoofdzakelijk geweest, om het gevaarlijke te doen uitkomen, dat er in gelegen is, wanneer *zij*, die te beslissen hebben over toestanden, hun soms geheel onbekend, zich onvoorwaardelijk nederleggen bij de opvatting van enkele militaire specialiteiten, en wanneer ik nu dat geschrift verlaat, moet ik nogmaals constateeren, dat de vervaardiger 16 *veldeskadrons van 150 paarden* noodzakelijk acht, *ongerekend* 900 ruiters voor ordonnance- en stafwachtdiensten.

Thans wil ik trachten uiteen te zetten, *waarom ook ik vast-*

(1) Militaire Spectator. April 1878.

houd aan het denkbeeld van 16 veldeskadrons en ik ga daarbij uit van het Nederlandsche spookbeeld: een inval van uit het Oosten. In dat geval reken ik het tot het vervallen van al die werkzaamheden, die ik U straks opsomde, *noodzakelijk*, dat aanvankelijk althans een regiment in Noord-Brabant en Limburg blijve, tot bescherming van de concentratie der uit die laatste provincie aankomende militie, en tot het bezetten der spoorweglijnen Dusseldorf—Venlo—Boxtel en Goch-Boxtel met de daarop te vinden groote kunstwerken, wellicht van de lijn Maastricht—Venlo tegenover de ondernemingen van kleine vijandelijke detachementen, zoo lang nog in vreedstijd *één* enkel Nederlandsch soldaat zuidelijker dan Roermond in garnizoen ligt. Tot het waarnemen van den strategischen veiligheidsdienst oostwaarts van den IJssel en Boven-Rijn blijven ons dan nog 12 veldeskadrons over. Mijn oorspronkelijk plan was, de dislocatie dezer macht in bijzonderheden te bespreken; de overweging echter, dat het minder geschikt is, deze in het openbaar te behandelen, deed mij daarvan afzien. Ik moet daarom het opzoeken der meest blootgestelde punten, en dus ook dat der vermoedelijke aan- of liever invalsrictingen achterwege laten en mij bepalen tot de mededeeling, dat eene militaire geographische beschouwing van dat terreingedeelte mij heeft geleid tot het besluit, dat, *hoe men zich ook het gebruik onzer ruitery voorstelle*, tot observatie der grenzen vóór de oorlogsverklaring de genoemde 12 eskadrons noodzakelijk zijn, *maar tevens*, dat die macht na het verbreken des vredes, mits optredende, zoo als ik mij de roeping onzer ruitery voorstel, en gesteund door de rijdende artillerie en soutiens van infanterie, op daartoe geschikte punten, in het *bij uitnemendheid* tot eene hardnekkige verdediging geschikte terrein, de plannen zelfs van een machtigen vijand zal kunnen dwarsboomen, en buitengewone, zij het dan ook indirekte, diensten zal kunnen bewijzen aan de voorbereiding der latere verdediging onzer liniën. Maar alleen *cavalerie* is in staat, om die taak zoo na aan den vijand te volbrengen, daar slechts hare snelheid en bewegelijkheid, welke in die dagen in hare volle kracht zullen moeten worden geëxploiteerd, kunnen vergoeden, wat ze in getalsterkte missen zal. Met eene

mindere sterkte aan eskadrons vermeen ik, dat de oplossing van dat gewichtige vraagstuk zeer bezwaarlijk, zoo niet onmogelijk is.

Wat nu verder de nitrukkende sterkte der veldeskadrons aangaat, zoo ben ik overtuigd, dat mijn voorstel, om die op 120 paarden te brengen, tegenkanting zal ontmoeten, daar toch in den tegenwoordigen tijd de algemeene roep eene sterkte van 150 paarden vraagt. Als redenen voor dit laatste gelden, dat bij dat aantal de mogelijkheid wordt geboren om met 4 pelotons van 16 rotten te velde te komen, en men dan toch na eenigen tijd door verschillende omstandigheden slechts 12 rotten per peloton overhoudt. Die omstandigheden vinden voornamelijk haren grond, minder nog in de verliezen der eerste schermutselingen, dan in de steeds groote vraag naar ordonnancen, stafwachtruiters en paardenoppassers bij de divisien, staven en treinen, en in het uitvallen der jongere paarden, tot zelfs die van 7 jaren, ten gevolge van vermoeienissen. Wat betreft de vermindering van de sterkte, ten bate van den ordonnancedienst als anderszins hoop ik u evenwel straks aan te toonen, dat daarin op andere wijze kan en moet worden voorzien. Wat aangaat de tweede reden, zoo is het mijne overtuiging, dat, ofschoon de verliezen aan jonge, zesjarige paarden, zich schromelijk doen gevoelen bij eene langdurige campagne, deze nagenoeg niet zullen voorkomen in het korte tijdsbestek, dat wij in onze buitenprovincien zullen kunnen doorbrengen, terwijl daarna de gelegenheid zal worden geboden, om ze op hun verhaal te doen komen en wij dan, *maar met onze bestaande wetten niet vóór dien tijd*, ook mogen hopen op eenige versterking uit de gerequireerde of ont-eigende paarden. Dit alles in aanmerking nemende, zoude ik door het vaststellen van het cijfer 120 in plaats van 150 eene concessie aan de zuinigheid durven doen.

Thans tot de tweede der door mij gestelde voorwaarden overgaande, namelijk de eisch, om aan de cavalerie eene dislocatie in vreedetijd te geven, die haar toestaat zich in den kortst mogelijken tijd aan de bedreigde grenzen te bevinden, moet ik vooral de noodzakelijkheid daarvan aanprijzen, omdat juist, wanneer een oorlog dreigt, — en wij weten hoe spoedig dit het geval kan

wezen, — de regeering dikwerf huiverig is om verplaatsingen op groote schaal naar die zijde te doen plaats vinden. Die opvatting is *te meer* te billijken, omdat de diplomatie maar al te dikwijls, en vooral tegenover kleine staten, *daarin alleen* voldoende voorwendsels zal vinden, om de bedoelingen dier zwakkere tegenpartij verdacht te maken of haar onmogelijke eischen tot ontwapening te stellen. Ten andere moeten de veldeskadrons in garnizoen gelegd worden in plaatsen, waarvan de omstreken velddienstoefeningen op uitgebreide schaal toelaten, die door hare ligging medewerken, om zoo noodig enkele malen zonder groote kosten 4 tot 8 eskadrons tot grootere oefeningen te concentreren, en die hun de gelegenheid aanbieden tot samenwerking met de andere wapens, in de eerste plaats met de rijdende artillerie. Wie toch zal ooit de deugdelijkheid verdedigen van eene plaatsing van infanterie, waar die niet verder dan 100 à 150 pas kan schijfschieten, van kustartillerie in eene heidestreek of van pionniers in de veenderijen, waar men bij elke spade, die in den grond wordt gestoken, op water stuit? Welnu, even onpractisch is eene dislocatie in vreedstijd van cavalerie in die plaatsen, waar alle evolutiën zich moeten bepalen tot een meest dras terreintje van hoogstens een kilometer in 't vierkant, of tot enkele groote wegen, waar tal van borden met „verboden toegang, voor het publiek afgesloten, verboden voor troepenverkeer, enz" de velddienstoefeningen beperken en waar een grimmige, op proces-verbaal loerende veldwachter de grens dier oefeningen bepaalt en hare waarde tot nul terugbrengt. Wil men gladder hussaren, echte terreinpaarden, frisschen ruitergeest, men geve de cavalerie hare aangewezen terreinen, men lato ze klauteren over hoogten en laagten, rennen over de heide, patrouilleeren in het dennenbosch. Zulke terreinen nu leveren onze grensprovinciën ten Oosten en Zuiden in overvloed op; dáár is dan ook in vreedstijd de oefenplaats der Nederlandsche ruitery, dáár moet de bekende leus „*toujours en vedette*" steeds haar wachtwoord wezen.

De dislocatie, die mij toeschijnt voor het oogenblik het best aan de bovengestelde voorwaarden te voldoen, en waarbij de

minste uitgaven voor nieuwe kazernen, stallen en manèges noodzakelijk zijn, is de volgende:

Deventer	2 eskadrons	1 rijdende batterij	} 1 ^e Regmt.	{ 1 ^e
Zutphen	2	"		
Arnhem	2	"	} 2 ^e "	{ Brigade
Amersfoort	2	" 1 " "		
Venlo	2	" 1 " "	} 3 ^e "	{ 2 ^e
Roermond	2	"		
Tilburg	2	"	} 4 ^e "	{ Brigade
Breda	2	" 1 " "		

Hierdoor is zoowel de Ooster- als de Zuidergrens ten allen tijde door 8 eskadrons bezet en zoo noodig kan de vereeniging onzer geheele cavaleriemacht zeer spoedig langs de te Utrecht samenloopende spoorlijnen geschieden. Brigadeoefeningen voor de 1^e zijn eventueel op de terreinen bij Millingen, voor de 2^e in en om den driehoek Tilburg, Sint Oedenrode, Eindhoven op de vele, daar nog braak liggende heidevlakten mogelijk. De eenige te maken kosten worden gevorderd voor de kazerneering en stalling te Tilburg, en om die te ontgaan wifelde ik lang tusschen die plaats en Bergen op Zoom. De beschouwing echter, dat Tilburg een gewichtig en thans openliggend punt aan onze Noord-Brabantsche spoorweglijn is; dat de afstand van daar tot Breda regimentsoefeningen veel gemakkelijker toestaat dan die van Breda tot Bergen op Zoom, terwijl de stallen in laatstgenoemde plaats slechts één eskadron kunnen bevatten en bovendien *volstrekt* niet voldoen aan de eischen der hygiëne, en de manège aldaar veel te klein is, en voor hare verbetering en uitbreiding dan toch geld zou moeten worden aangevraagd, deden mij de voorkeur aan Tilburg schenken.

Bij het disloceeren der batterijen rijdende artillerie heb ik mij gehouden aan het tegenwoordig bestaande aantal, zonder daarom de noodzakelijkheid eener toevoeging van die geheele macht in oorlogstijd aan de ruiterij noodig of zelfs raadzaam te achten, maar ik heb ze over de cavaleriegarnizoenen verdeeld, om te sterker mijne innige overtuiging te doen uitkomen, dat een vaste

band tusschen de ruitery en de rijdende artillerie noodzakelyk is.

Door de aangegeven dislocatie zoude van zelf de derde mijner gestelde voorwaarden, namelijk het opdoen van eene grondige kennis van de vermoedelyke gevechtsterreinen der cavalerie worden verkregen, en men zou deze nog aanmerkelijk kunnen uitbreiden, door des zomers enkele malen gedurende eenige dagen oefeningen te houden in de richting der grenzen met den geheelen troep, of instructie-ritten met de officieren derwaarts van de garnizoenen uit. De meer uitgebreide cavalerieoefeningsreizen die gelukkig in het vorige jaar bij wijze van proef zijn ingevoerd en die door de onlangs gehouden herhaling recht van bestaan schijnen te hebben verkregen, zouden bij voorkeur door de officieren der 1^e Brigade in Noord-Brabant en Limburg, die der 2^e in Gelderland, Overijssel en Drente moeten worden gehouden, opdat allen zich gaandeweg zouden kunnen te huis gevoelen in den kring onzer buitenprovinciën. Ook op dat punt geldt de waarheid, dat in een kleinen staat, die met het oog op het bewaren zijner positie en zelfstandigheid al zoo vele onvermijdelijke *nadeelen* heeft, het gezond verstand vordert, dat de voordeelen, daaraan tevens eigen, met zorg worden opgezocht en benuttigd!

Het vierde te overwegen punt is de kleeding, bewapening en uitrusting. Wat de eerste aangaat: ik zal u daaromtrent hier niet met details lastig vallen; de veranderingen, welke mij daarin wenschelyk toeschijnen, zijn bovendien van ondergeschikten aard en zouden alleen ten doel hebben, al wat de cavalerie nog aan overbodig gewicht medevoert, of wat door onnoodig flikkeren hare tegenwoordigheid op verren afstand verraaft, af te schaffen en daarentegen al die wijzigingen aan te brengen, welke den ruiter, zoowel te paard als te voet, vlugger en leniger maken.

De tegenwoordige bewapening is goed te noemen; toch acht ik het met het oog op het gevecht te voet noodzakelyk eene *grondige* proef te nemen tot onderzoek, of de tijdelijke of voortdurende plaatsing van de sabel aan den zadel en van de karabijn, volgens het model onzer marechaussée, naar willekeur aan het

paard of op den rug niet practisch uitvoerbaar en wenschelijk is.

Ik trachtte reeds aan te toonen, dat bij het voorbereiden van onze buitenprovinciën tot oponthoud des vijands en vooral van zijne vooruitgeschoven cavalerie, de onze beurtelings als ruiter, infanterist en pionnier zal moeten optreden, en zoo zal het geen verwondering baren, wanneer ik geloof aan de urgentie van de nitrusting *tot* en de oefening *van* een gedeelte onzer hussaren in den pionniedienst, voor zooverre deze zich tot de vernieling of beschadiging van kleine overgangen, spoorwegen of telegrafen uitstrekt. *Ik ga zelfs verder*, en zou eene lichte kar, voorzien van instrumenten tot het opbreken van rails als anderszins, van dynamietpatronen met toebehooren enz., aan den steeds bij de veldeskadrons voorhanden trein willen toevoegen. En wanneer ik dat woord „trein” noem, dan mag ik niet verzwijgen, hoe naar mijne meening alweder door het ontnemen der patrooncaissons aan elke twee eskadrons, en het voegen van deze bij de infanterie-munitiecolonnes der divisiën, aan de zelfstandigheid der ruitery een gevoelige slag is toegebracht. Mijne overtuiging op dat punt is, dat, blijft die organisatie bestaan, de patrooncaissons de vooruitgeschoven cavalerie niet zullen bereiken, en dat de verdediging van onze buitenprovinciën wellicht alleen door gebrek aan munitie zal moeten worden opgegeven, of althans aanmerkelijk bekort. En men stelle zich dat munitieverbruik niet gering voor. Om één recent voorbeeld aan te halen: bij de berekening daarvan aan het Russische Ministerie van Oorlog na afloop van den laatsten Europeeschen oorlog bleek, dat de Russische cavalerie verbruikte 1 251 764 patronen met de Berdan-karabijn: een betrekkelijk groot getal, waaruit blijkt, dat de cavalerie dikwerf moet hebben deelgenomen aan het vuurgevecht te voet, zoo als trouwens de rapporten destijds be-
wezen. Elk der 37 930 cavaleristen, welke zich op het Balkanschiereiland bevonden, verschoot door elkander 35 patronen. 88 516 revolvershoten werden gelost, of 5 à 6 per voorhanden revolver. Waar zulke cijfers spreken, is een verder betoog zeker wel overbodig.

De voorgestelde pionnierkar zou tevens eene welkome gelegenheid aanbieden, om elk eskadron een of meer complete

stellen der stafkaart na te voeren, waaraan de behoefte zich in oorlogstijd zeker *spoedig* en het gemis, zooals dat thans bestaat, zich *onherstelbaar* tot schade en schande zal doen gevoelen.

Na al het voorgaande is het niet twijfelachtig, waarheen ik het zwaartepunt der oefeningen van onze ruitery zoude wenschen verplaatst te zien. *Vóór* alles vele en degelijke oefeningen in den veiligheids- en verkenningdienst; daardoor ontwikkeling der intelligentie, welke zoo zeer noodig is voor elken lichten cavalerist, en waaraan zich van zelf het zoo onmisbaar terreinrijden vastknoopt. Verder het onderhouden van het stelselmatige exerceeren in de pelotons- en eskadronsschool, vooral als inleiding tot den daarbij te beoefenen aanval, en tot behoud der onmiddelijke gehoorzaamheid aan het commando en het trompetsignaal. Dan de oefening in het gevecht te voet met hare opbouwende factoren: het juiste schieten in verschillende houdingen en het gebruik maken van het dekkende terrein, zoomede de pionnierwerkzaamheden. En eindelijk nu en dan oefeningen in grooter verband en met medewerking der rijdende artillerie, gepaard met langdurige marschen in korten tijd en met behoud der strengste discipline. Voegt men hierbij nog de eventueële deelname aan de groote manoeuvres, dan meen ik, dat de zomerwerkzaamheden tot de hier opgesomde moeten bepaald blijven, en daarbij alleen nog in den aanvang die gevechtsoefeningen uit de ruiterschool zijn te behandelen, welke in de overdekte manége onuitvoerbaar zijn. In deze, *maar ook in deze alleen*, behooren in de wintermaanden de overige oefeningen in de rijkunst te huis. Worden deze op een open veld in vereeniging van soms 16 en meer klassen uitgevoerd, dan leiden ze naar het inzien der meeste cavalerie-officieren slechts tot verlies van kostbaren tijd, en tot ondermijning van den goeden geest in den troep. Met vreugde is dan ook door de meerderheid dezer de zinsnede in het nieuwe „ontwerpreglement” ontvangen, die voorschrijft: „dat de troep gedurende den winter meer bepaald moet geoefend worden in de Ruiterschool te paard”, en daarop laat volgen: „gedurende de zomerwerkzaamheden daarentegen moeten de oefeningen in de Pelotons- en

en Eskadronsschool, de regimentsevolutiën, den practischen velddienst, benevens het schijfschieten op den voorgrond staan." Laat ons hopen, dat die woorden ter harte worden genomen, en begrepen worde, dat die bepalingen „*imperatief*” zijn. Bij de aangegeven dislocatie heb ik dan ook wel degelijk het bezit eener goede, overdekte rijbaan in het oog gehouden, opdat de rijkunst daarin minstens 4 malen per week kunne worden onderhouden, en tot de grootst mogelijke volkomenheid worde gebracht.

Zoo geoefend in den wintertijd, zoo opgeleid in de zomermaanden, kan men komen tot het bezit van „allerbeste ruiters” en zoo kan de Nederlandsche cavalerie in allen deele de onlangs door een Oostenrijksch ruiterofficier geschreven woorden ontgaan: „es fällt Niemandem ein zu leugnen, dass eine Reiterei, die *nicht* reiten kann, eben keine Reiterei ist; ebensowenig zu leugnen aber ist, dass eine Reiterei, die *nur* reiten kann, ihre kriegerische Aufgabe ebensowenig erfüllen kann und wird.” (1)

Dat de wintertijd zich verder, behalve tot een veelvuldig schermonderricht, van zelve aanwijst tot de onontbeerlijke, theoretische voorbereidingsperiode voor de zomerwerkzaamheden, is duidelijk.

En hiermede van onze veldeskadrons afstappende, blijven nog de middelen ter bespreking over, om deze voltallig te houden en aan te vullen, zoo mede de gelegenheid tot vorming van jonge ruiters en paarden.

Wat betreft het aanvullen en compleet houden van het personeel, zoo vermeen ik, dat met het oog op al datgene, wat van den cavalerist gevorderd wordt, het bezit van veel vrijwilligers zeer wenschelijk blijft, en dat, bij eventueel gebrek aan deze, er naar moet worden gestreefd, de hen vervangende miliciens twee jaren bij de veldeskadrons te houden. Ik stel mij echter voor dat, behalve dat het wapen der cavalerie ook nog in deze tijden eene vrij groote aantrekkelijkheid tot

(1) Oest. Mil. Zeitschrift Nov. und Dec. 1878. Oesterreich's Reiteroi in den letzten Decennien.

vrijwillige dienstneming heeft, deze nog aanzienlijk zou vermeerderen, wanneer alle middelen werden te baat genomen, om deze aan te moedigen.

Deze allen op te noemen zou mij te ver voeren van het behandelde onderwerp; alleen wil ik aangeven het terngbrengen van de eerste dienstverbintenis van 6 op 4 jaren en het later vrijstellen van den dienst bij de schutterij. Dit laatste zou evenzeer ten goede kunnen komen aan de voor de ruitery aangewezen lotelingen, wanneer ze *boven* den bepaalden tijd van verblijf onder de wapenen tot eerste oefening den door mij genoemden termijn vrijwillig bleven uitdienen, en hun daarbij, in tegenoverstelling van de op hun wensch met groot verlof vertrekkenden, tevens het zoo min mogelijk oproepen tot herhalingsoefeningen werd gewaarborgd. Maar hoe dan ook: er moeten middelen bedacht, stappen gedaan worden, om althans de nu bestaande ongunstige verhouding tusschen de presente, dat wil hier zeggen, voor de oefeningen beschikbare, ruiters en paarden weg te nemen; want het is eene onomstootelijke waarheid, dat elk bereden korps, waarbij het cijfer van het personeel *na aftrek der absenten*, zelfs der wachten, numeriek *onder* het getal der te berijden en te verzorgen paarden blijft zich ook met de *meeste* toewijding van de *beste* officieren, nooit boven het peil van de middelmatigheid zal kunnen verheffen.

Wat de aanvulling der paarden betreft, ook daarvoor moeten de middelen worden opgezocht, om voor *minder* geld een *goed* en mogelijk *beter* gehalte te verkrijgen, waartoe de onlangs door een onzer Hoofdofficieren aangeprezen en zaakkundig verdedigde Remontedepots (1) zeker een grondig onderzoek meer dan waardig zijn.

Voor de vorming der jonge ruiters en paarden bestaan in verschillende legers twee kenmerkend onderscheiden wegen. In Duitschland bijv. krijgen de 5 eskadrons van elk regiment cavalerie hunne eigen jonge manschappen en paarden en worden

(1) Zie „De Remonten der Nederlandsche cavalerie” 's Bosch 1877 en „Opmerkingen betreffende remontedepôts” 's Bosch 1879, door den Majoor Jhr. F. A. Meijer.

deze bij het eskadron zelf afgericht. Elk jaar wordt één dier eskadrons aangewezen tot depot voor het geval eener mobilisatie, als wanneer de 4 overige de *nog niet* afgerichte ruiters en paarden daaraan afgeven, terwijl omgekeerd de geoefende manschappen en paarden van dit eskadron over de 4 uitrukkende worden verdeeld. Volgens het andere stelsel, dat ook bij ons van kracht is, ontvangt het depoteskadron alle onafgerichte paarden, zoowel als de aankomende recruten en miliciens en levert dezen, naar gelang ze gevormd zijn, aan de overige eskadrons van het regiment af.

Over de voor- en nadelen dezer beide stelsels is veel te zeggen en het is moeielijk daarin te beslissen. Het hoofdvoordeel van het Duitsche systeem is, dat de eskadronscommandanten van den eersten dag af aan, de leiding hunner jonge manschappen en paarden zelf in handen hebben. Maar daartegenover staat het nadeel, dat juist bij mobilisatie of oorlog het vierde gedeelte van hun commando wordt aangevuld uit hun geheel onbekende ruiters en paarden. Als voordeel van ons stelsel is verder te noemen, dat de eskadronscommandant zich geheel kan wijden aan de zuiver taktische opvoeding zijner ruiters, zonder daarvan te worden afgeleid door de veel omvattende en tijdroovende bezigheden der instructie. Maar wat naar mijne meening de balans in onzen Nederlandschen toestand *geheel* naar ons tegenwoordig stelsel doet overslaan, is — mits de veldeskadrons op 120 afgerichte en voor den oorlog bruikbare paarden worden gehouden — dat ze in geval van mobilisatie geheel onafhankelijk van administratief oponthoud, elken dag gereed zijn om uit te rukken, en zodoende onze levenskwestie, het snel en onmiddelijk bezetten der bedreigde punten, onzer werkelijke *voordeuren*, in allen deele kunnen oplossen. Ik zoude dan ook gaarne onze depotformatie behouden zien, en aan die 4 eskadrons, in wier nabijheid alle benodigdheden der miliciens met groot verlot hunne plaats moeten vinden, ook met het oog op de bestaande stallen en maneges en de gunstige ligging met betrekking tot de Nieuwe Hollandsche waterlinie, Leiden, Amsterdam en Haarlem (het laatste garnizoen twee) tot verblijfplaats willen geven.

Behalve de tot nu toe genoemde formatiën telt onze cavalerie er thans nog eene van 4 reserve-eskadrons, waarvan de bestemming volgens het Recueil Militair van 1867 is: „de veld-eskadrons steeds zooveel mogelijk op de kompleete sterkte aan volledig personeel en paarden te doen houden”, maar wier ontstaan in dat jaar waarschijnlijk het gevolg is van den toen gevoerden strijd tusschen de neiging tot afschaffen en behouden: een strijd, waardoor eigenlijk *niemand* bevredigd, en het leger *weinig* gebaat is. Die reserve-eskadrons dragen weder het bewijs in zich, dat een hinken op twee gedachten nooit tot goede uitkomsten kan leiden. In vreedestijd dienen ze feitelijk alleen om eenig meer kader en eenige versterking van remonteberijders aan de depôts te verschaffen, wel te verstaan *juist in mindering* van het personeel der veldeskadrons, dus *in lijnrechten strijd* met hunne bestemming; en zij geven door den klinkenden titel van 4 eskadrons, hoewel ze slechts de halve sterkte der andere hebben, aan oningewijden als anderszins weder eene schoone gelegenheid tot de bewering, dat onze ruitery te talrijk is. In oorlogstijd echter zullen zij door hun zwak effectief alleen eenige, doch slechts zeer geringe versterking aan het geheel verschaffen: eene versterking, die *niet* evenredig is met de tot hun onderhoud noodige kosten. Hoe eerder ze dan ook onder den thans bestaanden vorm worden afgeschaft, des te meer zouden daardoor de belangen van het land, het leger en zelfs van de cavalerie kunnen worden behartigd. Maar dat laatste is *alleen* mogelijk, wanneer men de vroeger aangehaalde vraag: „met hoe weinig cavalerie kunnen wij ons behelpen?” zonder vooroordeel of bijoogmerk, maar na nauwgezet onderzoek en met zaakkennis wil beantwoorden. Tot nog toe gaf ik slechts de middelen aan, om eene naar mijne meening voor onzen toestand noodzakelijke cavaleriemacht voor den vijand te brengen, en deze in vreedestijd behoorlijk te kunnen aanvullen, en ik legde mij, tegenover den algemeenen eisch van vele deskundigen, om steeds veldeskadrons van 150 paarden te bezitten, neder bij het meer bescheiden getal van 120. Daarbij gaf ik evenwel onmiddellijk onder de hoofdredenen van de vermindering van het effectief in de eerste dagen des oorlogs aan, de groote vraag

naar ordonnansen, stafwachtruiters en paardenoppassers bij de staven en divisien. Dat deze bestanddeelen in een welgeorganiseerd en krijgsvaardig leger noodzakelijk, ja zelfs onmisbaar zijn, zal wel niemand tegenspreken; en *deze waarheid*, gevoegd bij nog vele andere behoeften, die ik zal trachten aan te toonen, doen mij er toe overhellen, om, in plaats van onze tegenwoordige reserveëskadrons, het bezit van een reserve-regiment (of afdeeling, als het woord „regiment” te kostbaar klinkt) van 2 eskadrons en 1 depot en een afzonderlijk eskadron ordonnansruiters wenschelijk te achten.

De hoofdbestemming van de eerstgenoemde 2 eskadrons, waarvan de sterkte 80 à 90 paarden zou kunnen bedragen, is de verdeling van het personeel over het groote hoofdkwartier, en de divisie- en brigadestaven, om daarbij den dienst der bereden stafwacht te verrichten: dat wil zeggen, om in het kantonnement, op marsch en in het gevecht, te waken voor de persoonlijke veiligheid der bevelhebbers, om de maréchaussee in politiediensten behulpzaam te zijn en de licht te verliezen orde in de treinen te handhaven.

Volgens eene matige berekening zijn voor dat doel bij ons op $\pm$ 35000 man geraamd veldleger 130 cavalisten noodig. Verder zouden die eskadrons moeten dienen tot het leveren van paarden-oppassers aan de bereden officieren der staven.

Van hoe weinig waarde deze eisch sommigen moge schijnen met betrekking tot de kosten van afzonderlijk daarvoor te onderhouden ruiters, toch is hij niet meer dan *billijk* en daarbij *noodzakelijk*. *Billijk*, omdat elk bereden officier, ook hij, die buiten het korpsverband staat, ook in 's lands belang, zeker wel recht heeft op een vertrouwden en zaakkundigen verzorger van zijne paarden, van dat belangrijke kapitaal, dat hij *betalen* moet, van welks toestand *zijne* bruikbaarheid afhankelijk is, naar welks deugdelijkheid *zijne* waarde wordt beoordeeld, en waarvoor ons gouvernement zeker wel een *minimum* van tegemoetkoming schenkt. *Noodzakelijk*, omdat het bezit van een tweede dienstpaard, dat *zeker niet uit woelde*, doch ten behoeve van 's lands dienst *moet* worden gehouden, in oorlogstijd nutteloos wordt, wanneer het niet door een bereden oppasser wordt

geleid. Wat toch baat den stafofficier het tweede paard, zoo hij bijv. bij eene verre verkenning het niet frisch kan bestijgen, als het eerste, zwaar vermoeide dier rust noodig heeft. En dat is zonder bereden oppasser niet mogelijk; dan toch valt er slechts te kiezen tusschen het achterlaten van het tweede paard bij den dikwijls ver verwijderden trein, of het te doen navoeren, *bereden door den oppasser* en dus nagenoeg even onbruikbaar als het eerste. Zooals de zaken thans zijn, voorziet de cavalerie gedeeltelijk in die behoeften, doch die voorziening geschiedt ten koste van de sterkte der eskadrons, en die oppassers zullen in oorlogstijd, daar ze onbereden zijn, weinig waarde hebben, en alleen op het papier in de sterkte tegenover den vijand tellen. Het aantal dier oppassers, vermeerderd met het getal gedetacheerden bij rijschool en militaire akademie (niet de voor vast geëmploijeerden), bedraagt thans tusschen de 60 en 70 man: een cijfer, dat de waarde van een half eskadron op oorlogsterkte vertegenwoordigt, en dat zeker op een getal van 16 veldeskadrons niet onaanzienlijk is te noemen. En nu ik toch tot cijfers afdwaal, moet ik eens even in uwe herinnering terugroepen, hoe bij de Begrooting van 1879 werd medegedeeld, dat de sterkte der cavalerie aan paarden volgens de formatie bedraagt 2358; dat op 1 Januari in de sterkte waren 2432, zoodat het overcompleet op dien datum bedroeg 62. Te vergeefs echter zocht ik in die begrooting naar de waarheid, dat zich onder het totaal 30% voor den oorlog onbruikbare paarden bevinden. Dat klinkt U bijna ongeloofelijk, niet waar? en toch: dat was zoo en dat is nog zoo. Wilt gij bewijzen? Op 1 September j.l. telde de cavalerie in de sterkte 536 onafgerichte en 212 voor den velddienst ongeschikte paarden, zegge totaal 748 of in ronde cijfers 750 van de 2350. En dan waant men nog eene sterke, eene te sterke cavalerie te bezitten!

Doch laat ons terugkeeren tot de twee laatst besproken eskadrons. Bij de eigenaardige plechtigheden en optochten, welke eene residentie medebrengt, is een escorte cavalerie steeds een gewenscht decoratief geweest, wat wellicht meer zegt, die stad zal wel steeds een groot garnizoen behouden, waarvoor bij en-

kele oefeningen eenige ruitery van nut kan zijn, en het is daarom, dat wij aan die beide eskadrons 's Gravenhage als vast garnizoen zouden willen toewijzen.

Het depôt eskadron van dat regiment zoude ik willen bestemd zien tot Instructieëskadron, en daarbij, behalve de noodige jonge manschappen en paarden tot aanvulling, willen vereenigen de tegenwoordige rij- en hoefsmidschool, den hoofdcursus en eene daarbij te vormen trompetterschool. Die samenvoeging levert de voordeelen op, dat de reeds zoo degelijke resultaten door onze rijsschool verkregen, nog worden vermeerderd, wanneer de daar onderwezen officieren in de laatste maanden hunner detachering het geleerde onder uitstekend toezicht kunnen toepassen op jeugdige manschappen van verschillenden aangeleg, en op jonge paarden, die niet zijn uitgezocht, en daardoor bij de instructie allerlei eigenaardige moeilijkheden opleveren.

Verder ontslaat zij een der regimenten van de vele lasten, die de toevoeging van den cursus daarvoor medebrenge en die, onder meer, gevoelig op de eskadronsoefeningen drukken; en verschafte zij tegelijkertijd de gelegenheid om de uit den cursus te trekken officieren tot *uitmunten*de ruiters te vormen. En eindelijk zou, door de opleiding van jongelingen tot korporaal en onderofficier bij de cavalerie, worden voorzien in eene behoefte, die dat wapen evenzeer gevoelt als de infanterie en artillerie, aan welke de inrichtingen te Kampen en Schoonhoven ten dienste staan. De vorming eener trompetterschool is tevens hoogst noodzakelijk, nu onze degelijke trompetters van vroegere jaren gaandeweg tot de zeldzaamheden gaan behooren, en door dikwijls *pretentieuse artisten* vervangen worden. Alleen de kosten van het overbrengen van eene der twee manéges uit Venlo zijn noodig, om van 's Hertogenbosch eene geschikte garnizoensplaats voor dat instructie-eskadron te maken.

En, last not least! het eskadron ordonnansruiters. Meer dan eens heb ik reeds vroeger, hetzij in officiële rapporten, hetzij in onze militaire tijdschriften het groote gewicht eener zoodanige formatie trachten aan te toonen. Kort na den afloop o. a. van het laatstgehouden oefeningskamp te Millingen rele-

veerde ik (1), hoe daar de reeds incomplete eskadrons door den ordonnansdienst werden geplunderd, bewees daarbij door voorgekomen feiten de treurige gevolgen, die het gebruik van met dien dienst niet vertrouwde ruiters kunnen na zich slepen, en liet daarop volgen: „Vatten wij dit nu te zamen met het groote getal afgegeven ordonnansen, dan zien wij daardoor de eskadrons verzwakt, zonder nut aan te brengen voor hen, die ze noodig hadden. Daarbij komt, dat de meesten onzer ruiters noch het gewicht, noch de strekking hunner meldingen begrijpen. En toch is die dienst zoo *hoog* gewichtig; *één* melding verkeerd overgebracht, daardoor verkeerd begrepen, kan de oorzaak worden van eene nederlaag. Mocht er eenmaal eene organisatie onzer levende strijdkrachten bij de wet tot stand komen, dan wenschen wij ons leger toe: een *vast* eskadron ordonnansruiters, in oorlog pelotonsgewijze over de divisieën te verdeelen, in vreedstijd samengesteld uit de meest intelligente cavalisten, bereiden met de beste paarden, aangevoerd door uitstekende officieren, die degelijk geoefend zijn in hunne gewichtige taak.” In die overtuiging is sedert dat jaar bij mij geene de minste verslauwing gekomen; integendeel, de onderzinking, opgedaan bij meer dan eene der latere groote manoeuvres heeft haar veeleer versterkt. Misschien niet in naam, doch inderdaad, zou dat eskadron niet alleen het élitekorps van onze ruitery, doch van het geheele leger moeten vormen; de diensten toch, waartoe die ruiters kunnen worden geroepen, zijn de gewichtigste, zoowel als de moeielijkste, wat betreft voorbereiding en uitvoering, waartoe de militair beneden den officiersrang kan worden geroepen. In garnizoen gelegd te Amersfoort, waar alle soorten van terrein zich bijzonder tot dien dienst eigenen, waar het in verband zou kunnen werken met de daar te dislokeeren eskadrons en rijdende batterij (lieft nog met infanterie bovendien), zoude het practisch en theoretisch kunnen worden voorbereid en geoefend tot zijne belangrijke taak. Geplaatst onder het bevel van de daartoe het meest berekende

(1) Het Vaandel. Jaargang 1874. — De tactische opleiding van de cavalerie.

cavalerieofficieren, zou *daar* de grond kunnen worden gelegd tot die intelligentie, die *noodig* is om gegeven orders te begrijpen en over te brengen; zou zich een element ontwikkelen, in mijn oog *onmisbaar* voor de bevelhebbers en den generalen staf in het bijzonder, voor het Nederlandsche leger in het algemeen.

De voordeelen, die ik mij voorstel, dat uit eene zoodanige omwerking onzer tegenwoordige reserve-eskadrons voortvloeien, zijn:

1°. Bij het dreigen van oorlogsgevaar, en bij het uitbreken van den krijg zijn de 16 veldeskadrons geheel onafhankelijk en *onmiddelijk* beschikbaar om, zonder één man of paard af te geven, op te treden in den rol van zelfstandige cavalerie.

2°. Het groote hoofdkwartier, de staven en infanterie-divisiën (of wil men liever divisien) worden tegelijkertijd voorzien van eene, voor de op dat tijdstip gevorderde diensten, voldoende hoeveelheid stafwacht- en ordonnansruiters.

3°. Na het afspelen der eerste acte van den oorlog kunnen de vier regimenten zonder eenig bezwaar den dienst van divisie-cavalerie op zich nemen, en als zoodanig het *éclairceerende* en beveiligende element vormen, alweder zonder de anders verlamende plundering der eskadrons voor stafwacht en ordonnansdienst; terwijl de rijdende artillerie voor hare tweede bestemming, die namelijk van reserve-artillerie, beschikbaar wordt: wat zeker vóór die periode niet noodzakelijk zal zijn, en

4°. Bij het keeren van den oorlogskans, of bij een mogelijk uitgebreid retour offensief kan, zoo noodig, eene macht van 8 à 12 eskadrons uit het divisieverband worden gelicht, om tot afzonderlijke ondernemingen in 's vijands flanken en rug te worden gebezigd.

En hiermede ben ik genaderd tot het einde der door mij opgenomen taak. Ik hoop niet, dat ik zal worden beschuldigd van aanmatiging of onbescheidenheid, wanneer ik daarbij de hand heb geslagen aan de grendels van het gesloten boek, waarin de tegenwoordige toestand zoowel als de bestemming onzer ruiterij staat geschreven; want ik geef gaarne de verzekering, dat niets mij liever ware geweest, dan wanneer eene meer

bevoegde hand dan de mijne dat boek met U hadde doorbladerd. Ik zou dan ook waarschijnlijk meer nog dan nu hebben gearzeld mijne stem te doen hooren, indien ik uitsluitend moest spreken tot militairen, waaronder zoo vele mannen zich bevinden, in jaren en wetenschap verre boven mij verheven; maar in deze vereeniging, welker doel, uitgesproken op de allereerste vergadering, luidde: „het opwekken van belangstelling in krijgskundige wetenschappen; het opheffen der onverschilligheid, die ten deze nog vrij algemeen hier te lande bij niet-militairen bestaat,” in deze vereeniging, meende ik vrijheid te vinden tot eene poging, om de aandacht te vestigen op onze ruitery. Want ook *zij* verdient eene andere belangstelling, dan die, welke haar *nagenoeg uitsluitend* op het paradeveld ten deel valt.

Voor hen, die rechtstreeks of zijdelings, *waarschijnlijk* te goeder trouw, doch *zeker* onnadenkend verkondigen, dat Nederland de diensten eener voldoende ruiterymacht niet behoeft, heb ik in mijn betoog getracht die diensten te schetsen, en na die poging wacht ik met vertrouwen het bewijs af, dat dezelfde uitkomsten verkrijgbaar zijn *zonder* of met *mindere* opofferingen, dan ik verlangde. Aan hen, die ons toeroepen: „de cavalerie is wel te gebruiken, doch ze kost te veel geld,” vraag ik af: „waarom niet dezelfde redeneering gevolgd bij ons steeds *duurder* en door de omstandigheden zoo dikwijls *gewijzigd* geschut, bij onze naar de nieuwste eischen der techniek veranderende kustbatterijen, bij onze *voortdurende* proefnemingen tot verbetering, bij onze oefeningen tot volmaking?” Dat zij, die zoo spreken, onzen geheelen militairen toestand bestudeeren; dat ze alle, *maar dan ook alle*, posten van het oorlogsbudget wikken en wegen, en de stem niet verheffen tegen het ruitervapen, eer zij met de hand op het hart kunnen verklaren, dat, zooals Stieltjes verlangde, daarop geen gulden meer voorkomt, die niet direkt of indirekt de weerbaarheid verhoogt.

Kan zich de overtuiging den weg banen, dat op eene voldoende cavaleriemacht die woorden in geen deele toepasselijk zijn; dat die thans is gebracht tot een minimum en is aan de ruitery in Nederland de *belangstelling* en de *medewerding* geschonken, die zij *overvloedig* is en die haar *moreel* moet voorbereiden tot hare moeilijke taak in oorlogstijd, dan zal zij, daarvan ben

ik zeker, in die bange dagen beantwoorden aan de van haar gekoesterde verwachtingen, dan zullen onze Nederlandsche hussaren zich toonen de waardige zonen van de lancers van Brussel, de kurassiers van Luik en de dragonders van Hasselt.

Wanneer daarentegen op goede gronden kan bewezen worden, dat de ruitery in ons land onnoodig is, dan zal zelfs de meest enthousiaste cavalierist, het hoofd buigend voor de uitspraak van wetenschap, nadenken en geweten, niet aarzelen de sabel op te steken, en het in ons land onbruikbare oorlogspaar aan de door onze wetten bevoorrechte kinderen der weelde afstaan.

Eindigende met den wensch, doch, *zoo wij geen oorlog krijgen*, met het onvaste vertrouwen, dat onze ruiters, die, zoo noodig, lijf en ziel zouden geven voor Oranje en Nederland, het winnen van zulk een pleidooi nooit mogen beleven, dank ik U, mijne Heeren, dat ge mij wel de gelegenheid, en voor mijn gevoel de eer, hebt willen verschaffen, eene lans, *wellicht de laatste*, te breken voor onze Nederlandsche ruitery.

De VOORZITTER: De toejuichingen, die U gehoord heeft, mijnheer Wuppermann, bewijzen dat ik niet overdrijf, wanneer ik zeg, dat uwe uitnemende verhandeling ons zeer heeft geboeid. Uwe redeneeringen zijn zoo grondig en zoo duidelijk uiteengezet, dat het al den schijn heeft dat gij de waarheid aan uwe zijde hebt. De taak van de cavalerie is in de laatste 15 jaren zeer veranderd, en uwe voordracht bewijst, dat gij geheel op de hoogte zijt van den tegenwoordigen toestand. Wij houden ons zeer aanbevolen u bij een andere gelegenheid nogmaals te mogen hooren.

Ik open thans de discussie over de gehouden voordracht.

De heer DE BAS. De geachte spreker van heden avond heeft er terecht op gewezen, dat wanneer meerdere personen, die vermeenen de edele rijkunst machtig te zijn, zich bijéén bevin-den, zij elkaar's bekwaamheden op dat gebied gewoonlijk meer afbreken dan erkennen. Zelden treft men ruiters aan, die ook aan anderen als zoodanig de eer geven, welke aan ruiters in den goeden zin van het woord toekomt. Het is mijne bedoeling geenszins, omdat verkeerde voorbeeld op een ander gebied te volgen en te protesteeren tegen hetgeen wij zoo straks van mijn

wapengenoot hoorden. Integendeel acht ik het een voorrecht voor het ruiterswapen, om een nieuwe, trouwens niet onbekende kampioen, te zien optreden, wél toegerust ten strijde, ongetwijfeld op tegenaanvallen voorbereid, en gereed om die te keeren. Voor een cavalerist vormt het bovendien een ongewoogenoegen, om van het spreekgestoelte het leesjaar „te paard” te zien openen.

De heer Wuppermann vergunne alleen een paar vragen naar aanleiding van de cijfers, die hij noemde, zonder dat ik verlang daarbij al te veel in détails te treden.

In de eerste plaats dan de vraag: waarop het cijfer van 120 paarden voor het eskadron te velde is gebaseerd? Ik geef toe, dat het getal van ± 150 paarden, waaraan de sterkte b. v. van de Deutsche eskadrons beantwoordt, voor onze cavalerie niet precies behoeft te worden overgenomen: maar het cijfer van 120 paarden schijnt inderdaad minstens 10 te weinig. De groote grief tegen het tegenwoordige cijfer van 116 paarden is sinds lang, dat zoodanig getal onvoldoende werd geacht, wjl het niet op tactische gronden valt te verdedigen, en dus eenigszins uit de lucht schijnt gegrepen. Nu is het mij niet duidelijk, hoedanig dat bezwaar zal worden opgelost met 120 paarden per eskadron. Ook daarmee zal het even moeilijk blijven, te velde pelotons op een voldoende sterkte — minstens 12 rot — te houden. Toch merkte de geestige Longuet op in zijn „Méditations de Caserne”, dat men niet moet vragen, met hoeveel paarden elk eskadron het garnizoen verlaat, maar wel, hoeveel men er in den strijd brengt. Men vergete niet, dat elk man, die buiten gevecht wordt gesteld, gewoonlijk twee paarden buiten het gelid brengt. Wanneer nu 116 paarden onvoldoende worden gerekend, dan kan eene vermeerdering van 4 paarden moeilijk voldoende zijn om verliezen te dekken. Vooral de inspanningen der eerste dagen zullen de jonge paarden sterk aantasten, zoodat het te verwachten is, dat de eskadrons reeds in de eerste dagen groote verliezen lijden. Daarbij komen bovendien de verliezen aan ruiters en paarden vóór den vijand, waaraan de cavalerie onmiddellijk blootstaat.

Ik wijs o. a. op het voorbeeld van de in 1870 het eerst

gemobiliseerde Duitse eskadrons. Na gedurende een tiental dagen de voorposten en den veiligheidsdienst langs de Fransche grenzen te hebben verricht, lezen wij, dat enkele pelotons geheel waren opgelost tot het geleiden van handpaarden, terwijl sommige eskadrons tot „chablonen" waren versmolten.

Ik vrees, dat wanneer de sterkte onzer eskadrons niet minstens 130 paarden bedraagt, hetzelfde gevaar van spoedige verzwakking onze ruitery zal blijven dreigen.

Een tweede vraag is: hoe de voltalligheid der eskadrons moet worden gewaarborgd, ook bij het cijfer, door den geachten spreker aangegeven. Ten einde elk oogenblik te velde te kunnen trekken — en dit is tegenwoordig een eisch voor elke deugdelijke cavalerie-organisatie — behooren de eskadrons *voortdurend compleet te zijn*. Voorts zal men een zeker getal onbereden manschappen moeten medevoeren tot vervanging van de ruiters, die buiten gevecht worden gesteld. Hoe wil men nu het geheele jaar voortdurend op voltallige eskadrons rekenen?

Volgens de tegenwoordige militiewet blijven de miliciens tot eerste oefening 12 maanden onder de wapenen, terwijl daarna een gedeelte kan worden aangewezen tot aanvulling van het ontbrekend getal vrijwilligers. Zou niet een regeling denkbaar zijn, zoodat de miliciens bij de cavalerie allen althans 18 maanden in dienst blijven? Ik meen, dat het wel mogelijk zij, zooals van een geachte zijde werd voorgesteld, in deze quaestie te voorzien binnen de perken zelfs van de thans geldende, gebrekkige militiewet.

Wat het vraagstuk der dépôts aangaat, ben ik volstrekt niet overtuigd, dat het thans gevolgde stelsel voor ons het beste is. Omtrent deze hoogst belangrijke aangelegenheid, wensch ik evenmin breedvoerig uit te weiden, als stokstijf vast te houden aan een éénmaal daaromtrent gekoesterde en beleden convictie, wanneer deze blijken mocht onjuist te zijn. In elk geval mag ik aan den heer Wuppermann de vraag stellen, of het niet ware een stap in een betere richting, wanneer de dressuur der paarden kon plaats grijpen bij de dépôts, de oefening der manschappen uitsluitend bij de eskadrons. Het voordeel daarvan zou zijn, dat

de eskadrons-kommandant de ruiters, die wellicht reeds na een kort verblijf onder de wapens onder zijne bevelen zullen strijden, op die wijze spoediger en beter leert kennen dan thans het geval kan zijn. Men zal daardoor bevorderen de bekendheid van het kader met de manschappen en omgekeerd, welke bekendheid van overwegend belang is tot een goede uitvoering van den velddienst, d. i. de hoofdbestemming der ruitery.

Betreffende de oprichting van twee afzonderlijke eskadrons (8 pelotons) tot voorziening in de stafwachten en in speciale diensten, ware dergelijk bezit ongetwijfeld wenschelijk. Inmiddels is het de vraag, of wij, tot dat doel alleen, niet met minder kunnen volstaan, en of die uitbreiding zoo aanzienlijk moet wezen, als door den heer Wuppermann is aangegeven. Ware niet hetzelfde doel te bereiken, door de oprichting van enkele afzonderlijke afdeelingen, te recruteeren uit jongelieden van de meer beschaafde standen?

Voor een beantwoording dezer vragen houde ik mij bij den geachten spreker beleefdelyk aanbevolen.

De heer Lürz. In den aanvang zijner rede, zeide de heer Wuppermann o. a., dat de cavalerie niet alleen goed moet kunnen optreden in het veld, maar dat het ook noodig is dat men met woord en pen voor dat wapen kunne strijden. Ingevolge dat denkbeeld is de heer Wuppermann dan ook offensief opgetreden. In den aanvang was ik daardoor wel eenigszins onthutst, doch langzamerhand van den eersten schrik hersteld, wensch ik nopens een paar punten zijner rede inlichtingen te vragen.

In de eerste plaats kan ik mij niet voorstellen, dat de vijand zeven provinciën van ons land zal bezetten, alleen met het doel om eenige paarden, levensvoorraad en andere behoeften machtig te worden. Het komt mij voor, dat hij daardoor ons land mede in den strijd zou betrekken, en wij ons er niet toe zouden bepalen, een en ander achter onze liniën rustig aan te zien.

Ik kan mij daarentegen wel voorstellen, dat bij eenen oorlog tusschen onze machtige naburen één der beide partijen onder een of ander voorwendsel een gedeelte van ons land tracht te

bezetten, ten einde beter bij het vredesverdrag op het bezit daarvan te kunnen wijzen en zich daardoor schadeloos te stellen voor andere verliezen. (De kleine Duitsche Staten bij den oorlog in 1866 tusschen Pruisen en Oostenrijk).

Een ander punt is, dat de heer Wuppermann rekende noodig te hebben drie regimenten of 12 eskadrons tot bezetting van onze oostelijke provinciën. Maar nu zou een oningewijde allicht kunnen zeggen, zoolang gij niet bewijst, dat gij, in plaats van 2 regimenten, 3 regimenten noodig hebt tot waarneming van de oostelijke grenzen, (welk doel zonder krachtige medewerking van infanterie en bereden artillerie toch niet te bereiken is) moet ik het er voor houden dat 8 escadrons voldoende zijn. En mocht dit het geval zijn: dan blijft er ook een regiment in reserve achter de linie, en zal men dit kunnen gebruiken tot de doeleinden, waarvoor de heer Wuppermann twee nieuwe eskadrons wil oprichten.

Gelukkig is er bij ons geen sprake van invoering van revolvers tot bewapening in tijd van oorlog, want volgens sommige Duitsche schrijvers is dit wapen het gevaarlijkste voor hem, die het draagt.

De heer ROOSEBOOM. Een paar opmerkingen slechts. De heer de Bas heeft opgemerkt, dat als één ruiter buiten gevecht wordt gesteld, in het gelid twee ruiters minder zijn, om reden dan een paard als handpaard moet worden medegevoerd; mij dunkt dat in dit bezwaar wel eenigszins kan worden voorzien door wat meer onbereden manschappen mede te nemen.

Wat nu betreft den diensttijd; de heer Wuppermann wil één jaar eerste oefening der militiens en dan nog een tweede jaar als blijvend gedeelte; de heer de Bas wil slechts een half jaar blijvend gedeelte. Maar als ik het wel heb, dan blijft de militien bij de cavalerie thans 19½ maand aan één stuk onder de wapenen, dus nog langer dan door den heer de Bas wordt gewenscht.

Wat nu aangaat het voordeel van ons stelsel van oefening en africhting bij de depôts, dat men daardoor met complete veldeskadrons zou kunnen uitrukken; dit schijnt waar te zijn;

maar in werkelijkheid is dit niet zoo, want men moet toch steeds het opkomen der militiens afwachten. Men zou in het bezwaar kunnen voorzien, door de helft der manschappen te doen bestaan uit vrijwilligers en de andere helft uit militiens, zoodanig dat met twee lichtingen de escadrons compleet kunnen zijn.

Blijven de militiens nu $19\frac{1}{2}$ maand onder de wapenen, dan moet men gedurende de volgende $4\frac{1}{2}$ maand, alle zes weken een der oudste lichtingen oproepen. Is dat tijdsverloop verstreken, dan is er weder een jaar om en eene nieuwe lichting komt op.

Het bezwaar dat men bij de mobilisatie te veel militiens van de cavalerie in dienst zou hebben, gaat m. i. niet op, want in tijd van oorlog kan men niet te veel menschen hebben, die rijden kunnen.

Bovendien als men nagaat dat voor den trein van ééne divisie ongeveer 500 man noodig zijn, dan kunnen de militiens uitstekende diensten bewijzen als treinsoldaten, als men ze slechts gedurende hunnen oefeningstijd eenige malen met bespanningen doet rijden.

Wat aangaat het denkbeeld om de paarden bij het depôt af te richten, en de manschappen bij de eskadrons te oefenen, zooals de heer de Bas zou wenschen: het komt mij voor dat voor een zoodanig stelsel veel te zeggen valt. Het africhten van paarden is een ieders werk niet, maar het is een voordeel als de ruiters opgeleid worden door- en onder het toezicht van de personen, onder wie zij te velde zullen dienen.

Een andere opmerking betreft de verdeeling der garnizoenen. In het algemeen kan ik mij wel vereenigen met hetgeen de heer Wuppermann deswege heeft gezegd, doch ik begrijp nog niet goed, waarom hij een regiment wil verdeelen over Tilburg en Breda. De heer Wuppermann zegt, dat de eskadrons te Tilburg en Breda zeer gemakkelijk gezamenlijk geoefend kunnen worden wat de oefeningen in den velddienst en de regiments-exercitiën betreft; dit is waar; doch wanneer alles in Breda bijeen ware, dan zou het nog beter zijn: te meer omdat het altijd een nadeel is een nieuw garnizoen te vormen. Daaraan zijn toch kosten verbonden, die vermeden kunnen worden.

Eindelijk meen ik den heer Wuppermann te mogen opmerken, dat hij zich eenigszins onvoorzichtig, althans niet politiek heeft uitgelaten, door, terwijl hij meer kosten voor de cavalerie wenschte te maken, te spreken van den benarden toestand van onze finantiën.

Wij voeren sinds 1873 een hardnekkigen oorlog, die ons tal van millioenen heeft gekost; verscheiden millioenen zijn in diezelfde jaren uitgegeven voor onze defensie-werken; de overige werken van openbaar nut, zooals spoor- en waterwegen, zijn steeds voortgezet, en als ik nu naga, dat wij slechts éénmaal genoodzaakt waren eene leening van 40 millioen gulden te sluiten, terwijl er thans nog 30 millioen in de schatkist is, dan geloof ik te mogen beweren, dat dit een benarde toestand is, die ons door menigen Europeeschen staat zou worden benijd.

De heer DE BAS. Hoewel ik niet wensch den heer Rooseboom met een haai te vergelijken, wil ik voor hem toch gaarne als loodsvischje figureeren. Een der denkbelden, straks door mij aangegeven, is niet van mij afkomstig, doch werd, zooals ik zeide, geopperd van „een zeer geachte zijde”: die herkomst zal door den heer Rooseboom wel niet worden gewraakt. Het ontwerp, om de eskadrons voor de helft uit militie samen te stellen, behoort aan den heer Rooseboom.

Zonder te treden in omstandige becijferingen, lichte het de bedoeling voldoende toe, dat, wanneer jaarlijks per eskadron 30 militiens worden ingedeeld, het getal militiens bij vijf lichtingen zal klimmen tot 150 man. Van deze laatsten aftrekkende het verloop ad 14 à 15 $\frac{0}{10}$, komt men tot ongeveer 130 beschikbare militiens per eskadron.

Als elke lichting tot eerste oefening 12 maanden onder de wapenen blijft; wanneer voorts de wet veroorloofde — zoo als wij hopen bij een nieuwe militiewet — het blijvende gedeelte der militie op $\frac{1}{3}$ te bepalen, dan zal men voor elk eskadron minstens op 50 militiens, allen te paard, kunnen rekenen. Deze 50 militiens in aftrek brengende van de voormelde 130, blijven er ruim 70 met groot verlot in de haardsteden, van welke, zoo noodig, 25 à 30 aanstonds kunnen invallen om de

niet voldoende geoefende jongste lichting te vervangen, dus, tot aanvulling van de eskadrons op de volle oorlogsterkte. De beide oudste lichtingen worden tot treindiensten bestemd.

Terwijl éénerzijds de vrijwillige dienstneming op 50 à 60 vrijwilligers per eskadron mag doen rekenen, kan de militie bij een 2jarig verblijf bij het wapen, alleszins in de aanvulling voorzien, en bestaat er geen reden om, wanneer de door den heer Wuppermann aangegeven sterkte der eskadrons onvoldoende wordt geoordeeld, zich bij bezit van een behoorlijk geoefend personeel, met 120 paarden per eskadron te vergenoegen. Met het oog op de eigenaardige verrichtingen en de waarschijnlijkke verliezen van het wapen, blijft mij het getal van 120 paarden ongenoegzaam toeschijnen, en zou ik wenschen, in verband met de omschreven regeling der militie, dit getal althans tot 130 te vermeerderen.

De heer ABEL. Door den heer Rooseboom is reeds opgemerkt, dat de toestand der cavalerie, wat de militiens betreft, gunstiger is, dan door den heer de Bas gewenscht was. Ik wil hier nog bijvoegen, dat de toestand nog gunstiger is dan door den heer Rooseboom is aangegeven. De wezenlijke toestand is zóó, dat hij beantwoordt aan al wat dezen avond gewenscht is.

Ik durf het niet met volkomen juistheid te zeggen, maar als mijn geheugen mij niet bedriegt, dan hebben wij bij elk regiment ongeveer 452 vrijwilligers en 450 militiens. Hierdoor is dus voldaan aan den wensch van den heer de Bas, dat de eene helft van de ruiters zou bestaan uit vrijwilligers en de andere helft uit militiens.

Wat den dienstdtijd betreft, deze is ook gunstiger dan men zich voorstelt. De lotelingen bij de bereden wapens hebben 19 maanden onafgebroken dienst, maar zij maken de minderheid uit van de militieplichtigen der cavalerie, ongeveer $\frac{1}{4}$ of $\frac{1}{5}$; het grootste gedeelte, dus $\frac{3}{4}$ à $\frac{4}{5}$ van de militiens der cavalerie, wordt aangevuld door nummervervisselaars en plaatsvervangers, die gedurende twee achtereenvolgende jaren onder de wapenen worden gehouden. Bovendien worden alle militiens der cavalerie gedurende het overige gedeelte van hunnen dienstdtijd nog ééns

of tweemaal voor zes weken in werkelijke dienst geroepen om op nieuw in den wapenhandel te worden geoefend.

Ik heb gemeend dit een en ander te moeten zeggen, om te doen zien, dat de toestand, en wat het aantal en wat den dienstitjd betreft, gunstiger is dan die, door de sprekers in hunne voorstellen geformuleerd.

De heer ROOSEBOOM. De heer Abel heeft gesproken van de *organieke* sterkte van vrijwilligers; die heeft men wel in den Haag bereikt, maar volstrekt niet bij het 2^e of 4^e regiment. Het getal vrijwilligers is daarbij lang niet op die sterkte.

Dit incompleet is zeer nadeelig voor de oefeningen, terwijl het op een gegeven oogenblik het dadelijk uitrukken zeer kan bemoeielijken.

De heer ABEL. In antwoord op het gesprokene door den heer Rooseboom wensch ik te zeggen, dat ik mij niet heb uitgelaten over de quaestie van het incompleet of over de werkelijke sterkte aan vrijwilligers. Ik heb alleen gesproken van de *organieke* sterkte. Doch nu ook dit punt wordt ter sprake gebracht, wensch ik, wijl de daarvoor geleverde opgaven mijns inziens ook te ongunstig zijn voorgesteld, het feit te constateeren, dat niet alleen te 's Hage, doch ook te Haarlem de werving gesloten is, wegens het voltallig zijn van het aantal vrijwilligers. Bij twee van de vier regimenten hussaren, het 1^e en het 3^e, bestaat dus in dit opzicht geenerlei incompleet.

Nu is het waar, dat vooral bij het 4^e regiment de toestand minder gunstig is, doch daarbij zijn dan toch ook nog altijd 200 vrijwilligers aanwezig. Bij het tweede regiment zijn er 270. Dit aantal zal vermoedelijk in den loop der volgende maand nog aanmerkelijk toenemen, omdat in dat tijdvak de in Mei ingelijfde plaatsvervangers zes maanden zullen hebben gediend, en eerst dan een vrijwillige verbintenis mogen aangaan.

Voorts wensch ik te doen opmerken, dat bij die twee regimenten in de laatste jaren, telken jare tot 60 militiens meer zijn ingedeeld dan volgens de formatie daarbij noodig waren: zoodat men voor de oorlogssterkte toch aan militiens een over-

compleet zal hebben, groot genoeg om het incompleet aan vrijwilligers aan te vullen.

Moge het al volkomen waar zijn, dat door deze 600 man, die jaarlijks boven de formatie-sterkte der militie bij elk dezer regimenten worden ingedeeld, voor de oefeningen in vrede-tijd, niet geheel voorzien wordt in het gebrek aan 200 vrijwilligers, zoo is toch niet minder waar, dat in oorlogstijd de toestand dezer regimenten voor zooveel de militie betreft, veel gunstiger is dan door den spreker van heden avond werd gewenscht.

De heer ROOSEBOOM. De heer Abel meent dat al onze wenschen ten opzichte van de sterkte aan ruiters bevredigd zijn. Dit is echter volstrekt niet het geval, daar ik het noodig oordeel, dat de kavalerie op elk gewild oogenblik compleet kan uitrukken, en wanneer ik nu aan den heer Abel vraag: is dit mogelijk? dan zal zijn antwoord zeer zeker ontkennend moeten zijn.

De heer ABEL. Ik zal wel niet behoeven te zeggen, dat ik natuurlijk alleen bedoeld heb het compleet zijn der eskadrons bij mobilisatie.

De heer WUPPERMANN. Alvorens de verschillende sprekers te beantwoorden, moet ik releveeren, dat ik het juiste oogenblik niet ken, waarop de heer de Bas in de vergadering is gekomen. Ik weet dus ook niet of hij gehoord heeft, dat ik bij de sterkte der eskadrons gesproken hebt van 120 paarden, *behalve* die voor de officieren en hunne oppassers, en het benodigde aantal voor de bespanning der voertuigen. Daardoor toch vermeerderd het tal van 120, met 10 officiers-, 5 oppassers- en 4 treinpaarden en wordt dus reeds nagenoeg 140.

Men vergete daarbij niet dat ik het getal van 120 paarden, aangevende, er dadelijk heb bijgevoegd, dat ik een concessie wilde doen aan de zuinigheid. Is het finantieel mogelijk 150 paarden per eskadron te houden, dan zal ik mij daarover ten zeerste verheugen.

Als een hoofdmotief voor de laatstgenoemde sterkte en vooral

als de taktische grondslag, waarvan de heer de Bas gewaagde, gold vroeger nog al eens de redeneering, dat de sterkte eener cavalerie-veldwacht den doorslag moest geven aan de organieke sterkte van een peloton, en men dit, ter wille van 3 uit te zetten vedetten en een post voor 't geweer, 30 à 40 ruiters sterk maken moet. — Die opvatting is mijns inziens in den tegenwoordigen tijd niet meer zoo overwegend en zal het zeker in het geheel niet meer zijn, wanneer men zich zal hebben losgemaakt van het stelselmatige uitvoeren van den voorpostendienst en men, niet alleen in de voorschriften, maar ook op het terrein, aan de inzichten van den veldwacht-, en boven dezen aan den voorposten-detachements-kommandant, zal overlaten, of hij zijne taak meent te moeten vervullen met eene vedettenlinie, met één post op een toren, met staande patrouilles, met kozakkenposten of hoe ook. Van al die wijzen van beveiliging is bij de veldwachtopstelling het grootste krachtverbruik en het meeste personeel noodig.

Met mijne 120 paarden stel ik mij dus voor even goed de verplichtingen van den voorpostendienst te kunnen nakomen, als ik daardoor steeds 4 pelotons van 12 rotten hoop te kunnen behouden.

Wat de quaestie van depôt- of eskadronsstelsel betreft, ik blijf gelooven, dat het laatstgenoemde voor ons minder wenschelijk is, zelfs wanneer men het door palliatieven wijzigt. Ik zal echter thans niet over het voor en tegen uitweiden; toch wensch ik te releveeren, dat er in Oostenrijk en Duitschland, tegen het daar bestaande zuivere eskadronsstelsel reeds stemmen opgaan, die aan zijne deugdelijkheid doen twijfelen.

In Oostenrijk heeft de kolonel Obauer van den generalen staf, en afkomstig van de cavalerie, het denkbeeld voorgestaan om de remonte-paarden bij één eskadron bijeen te voegen, en de jonge manschappen 8 weken bij de infanterie in te deelen, om daar de eerste opvoeding als soldaat te ontvangen, en daarna bij de veldeskadrons te worden opgenomen.

Kolonel Brix in zijne „geschiedenis van de cavalerie” (hoofdstuk betreffende organisatie), twijfelt ook aan de deugdelijkheid van het zuivere eskadrons-stelsel; hij merkt op, dat gedurende de exercceer- en manoeuvre-periode de jonge paarden en de

recruten eigenlijk aan hun lot worden overgelaten en wenscht dat er een bepaald escadron per regiment worde aangewezen, waarbij de niet afgerichte manschappen en paarden gedurende dien tijd in dressuur worden gegeven en waarvan even als bij mobilisatie de voor den velddienst geschikte ruiters en paarden over de 4 uitrukkende escadrons worden verdeeld. Geschiedt dit niet, zegt Brix, dan zal de Pruisische cavalerie bij alle manoeuvres blijven werken met 5 eskadrons van een zwak rottental in de pelotons, en in oorlogstijd 4 eskadrons met sterke pelotons tellen, eene wijze van voorbereiding tot den oorlog, die juist om de geheel veranderende formatie zeer is af te keuren. Men ziet, het zuivere eskadronsstelsel heeft ook zijne schaduwzijde. Het eenige bepaalde nadeel dat Brix aangeeft, is dat de ritmeester-instructeur, die volgens hem de jongste schijnt te moeten zijn, weinig sympathie zal koesteren voor zijne betrekking, die hij eindelijk na jaren luitenantdienst veroverd. Maar wanneer men nu in plaats daarvan de depôts alleen behield ter wille der remonte, en men richt recruten en miliciens bij het veldeskadron af; welk voordeel is dan daárin gelegen? Men zegt: de eskadrons-kommandant zal dan zijn manschappen beter kennen, en van den beginne af aan hunne meerdere of mindere geschiktheid kunnen beoordeelen. Maar naar mijn inzien heeft die kommandant al werk genoeg met de cavaleristische en taktiesche vorming en de administratieve leiding van zijn eskadron, de zorg voor kleeding, zadeltuig, beslag als anderszins, de opvoeding van zijn kader, de militaire ontwikkeling zijner officieren en van zich zelven, wil hij op de hoogte zijner taak blijven, zoodat hij toch die eigentlijke elementaire instructie aan een zijner luitenanten zou moeten overlaten. De zuivere africhting is ook trouwens de gelegenheid niet, waarbij de eskadrons-commandant zijne menschen leert kennen in hunne waarde voor oorlogstijd. Daartoe wijzen zich van zelf de oefeningen in den velddienst aan, waarbij, mits ze goed geleid worden, de intelligentie en het karakter zoowel als de cavaleristische bruikbaarheid van den individueelen man onmiddellijk in het oog vallen. Ik blijf gelooven, dat men aan de veldeskadrons een grooten dienstbewijst, wanneer men ze de man-

schappen blijft geven, nadat zij zooals nu, de elementaire kennis van het rijden en het exerceeren met de wapens hebben opgedaan.

Bovendien, volgens de formatie zijn er per eskadron 4 luitenants; doch ten gevolge van een incompleet van het personeel, detacheringen bij krijgs-, rij- en schietschool, vasten krijgsraad of informatie, om niet eens te spreken van verlof, ziekte als anderszins, zijn er nooit meer dan 3, zeer dikwijls niet meer dan 2 present. Wanneer daarvan nu nog 1 af moet voor de instructie van de jonge menschen, hoe zal bij ons jong kader en met onzen korten diensttijd dan de eskadrons-kommandant de oefeningen, vooral die in den velddienst kunnen leiden. Ook op dien grond hoop ik ons depôtstelsel te zien behouden.

Wat betreft het uitsluitend bestemmen van welgestelde jongelieden uit den beschaafden stand voor de ordonnance-dienst, ik moet mij bepaald tegen dat denkbeeld verklaren. Eene vereeniging van dergelijke jonge menschen, die dan toch tot de oefening en voorbereiding van den gewichtigen dienst noodzakelijk zou wezen, acht ik voor de krijgstucht zeer gevaarlijk.

Gedurende ruim 5 jaren, die ik als instructeur aan den cursus te Haarlem heb doorgebracht, heb ik de ondervinding niet kunnen opdoen, dat dergelijke jongelieden, omdat zij uit den beschaafden, dus meer ontwikkelden stand zijn, zoo bijzonder geschikt zijn voor den ordonnance-dienst, of liever in het algemeen gesproken, voor zelfstandige opdrachten. Wel leert de ondervinding, dat waar veel jongelui bijeen zijn, die over sommen geld kunnen beschikken, velen verloren gaan en dus zeer weinig werkelijk nut voor het leger aanbrengen, en de goeden onder hen lijden in hunne ontwikkeling juist ten gevolge eener te groote concentratie, terwijl met het in omloop gebrachte geld niet alleen manschappen, maar zelfs onderofficieren worden gedepraveerd. En datzelfde is in Duitschland naar de getuigenis van officieren het geval in de met veel eenjarige vrijwilligers gezegende regimenten. Wanneer men bij ons dan ook ooit mocht komen tot invoering van den algemeenen dienstplicht, dan hoop ik, dat men die beschaafde jongelui uit elkander zal houden en ze bij de vervulling hunner verplichtingen

tegenover het vaderland, even als ieder ander landskind naar de grootte in het gelid zal zetten.

Ik voor mij ten minste geloof, dat, wanneer ik ooit belast werd met een zoodanig kommando, ik grootere resultaten zou bereiken bij eene samenvoeging van gewone, doch, zooals ik aangaf, intelligente hussaren, dan bij eene vereeniging van welgestelde jonge menschen uit den beschaafden stand, die uit den aard der zaak tevens slechts zeer kort onder de wapenen zouden blijven.

Wat de opmerkingen van den heer Lutz betreft: die spreker heeft mij verkeerd begrepen, als hij meent, dat het mijne bedoeling zou geweest zijn te zeggen, dat de vijand een groot deel van ons land zou bezetten, alleen om er de paarden uit te halen. Het is wel niet onmogelijk, dat hij er dat bij zal waarnemen, ik heb er echter volstrekt geen hoofdzak van gemaakt. Voor eene zoodanige bezetting zijn veel gewichtiger motieven. Zooals toch de toestanden thans zijn, is het niet tegen te spreken, dat het Zuidwestelijk gedeelte van Duitschland en het Noordoostelijk deel van Frankrijk op eene geduchte wijze tegenover elkander worden versterkt en afgesloten en het is niet onmogelijk, dat het leger van een dezer mogendheden eventueel offensief willende optreden, de noodzakelijke verliezen bij het forceeren der hindernissen op die overigens natuurlijke operatielijnen, en door het observeeren der tallooze versterkte punten, zal trachten te ontgaan. Daartoe nu wijst zich de strook tusschen de nieuwe Hollandsche waterlinie en de stelling van Antwerpen aan de eene, en den Rijn (op Duitsch grondgebied) en Moezel aan de andere zijde aan, en vormen het Zuidelijk deel van Gelderland, onze provinciën Brabant en Limburg en de Maasvallei in België, waar men slechts de twee ouderwetsche forten bij Luik en de even weinig beteekenende citadel van Namen vindt, den grooten trechter, waardoor een Fransch leger naar Duitschland, en omgekeerd een Duitsch leger naar Frankrijk zonder beletselen kan stroomen. En of nu in zulk een geval beide partijen de voordeelen van zulk een opmarsch niet zullen stellen boven de nadeelen van eene schending der neutraliteit van Nederland en België, blijft nog steeds een belangrijk en onopgelost vraagstuk.

Betreffende de quaestie of tot eerste opstelling in Gelderland en Overijsel twee dan wel drie regimenten noodig zijn, heb ik reeds gezegd, dat het mijn plan niet was, daarover in het publiek in détails te treden. Naar mijne meening behoeven wij den buitenlander niet reeds bij voorbaat de punten aan te geven, waar wij hem zullen afwachten. Hoe en waarom echter naar mijne meening eene dislocatie van 12 eskadrons aldaar wenschelijk is, ben ik gaarne bereid in het bijzonder mede te deelen, zoowel aan den heer Lutz als aan ieder ander van wien ik de overtuiging koester, dat die uitleg vertrouwelijk gegeven wordt en dat het hem dienstig is die détails te kennen.

Wat de bewapening met den revolver betreft, die trouwens voor het kader reeds bij ons bestaat, ik ben het er in zoover mede eens, dat dit wapen gevaarlijk kan worden, wanneer daarmede de geheele kavalerie werd bewapend en wij de taktiek der Amerikanen aannamen, die in den Secessieoorlog op elkander chargeerden met den geladen revolver in plaats van met de sabel in de hand. Dat overigens de revolver een noodig wapen is, bewijst de omstandigheid, dat zij bij nagenoeg alle Europesche legers de pistool heeft verdrongen en men thans in Duitschland ijverig aan die vervanging bezig is.

Het idée van den heer Rooseboom omtrent het steeds onder de wapenen houden van twee lichtingen is ook het mijne. Met deze militiens en de vrijwilligers, die we wel steeds zullen houden, vermeen ik, dat wij steeds 120 ruiters per eskadron present zullen kunnen hebben. Voor eerste oefening zal men dan de militiens niet langer dan 3 à 4 maanden bij de depots moeten houden. In den tijd, dat die manschappen dan nog niet geheel op de hoogte zijn, bijv. gedurende hun eerste dienstjaar, kan men dan maatregelen nemen om de juist ontslagen lichting onmiddellijk beschikbaar te krijgen, om door deze zoo noodig de jongste lichting te vervangen.

En nogmaals moet ik wijzen op de door mij aangegeven middelen tot bevordering der vrijwillige dienstverlenging van de militiens, door hun vrijstelling van de herhalingsoefeningen te waarborgen, wanneer zij twee jaren bij de veldeskadrons blijven, — en door uitsluiting van de schutterij, in welker

gelederen de oudcavaleristen in den regel toch de minst goede elementen vormen.

Wat de opnemng van een geheel regiment in Breda betreft, ik heb daar alleen tegen, dat daardoor het voordeel zou vervallen van het ageeren der beide deelen tegen elkander van de twee garnizoenen uit, even als de gelegenheid zou verloren gaan om de eskadrons te Tilburg zich van daar uit oost- en zuidwaarts te doen oriënteeren en eventueel tegen of met het garnizoen te 's Bosch te doen manoeuvreren.

En wat nu onzen benarden financieelen toestand betreft, het is den heer Rooseboom waarschijnlijk ontgaan, dat ik er heb bijgevoegd: „naar wij vernemen”. Ik voor mij toch geloof evenmin als hij aan die benarde finantieele omstandigheden.

De heer DE BAS. In antwoord op de vraag van den heer Wuppermann diene, dat ik inderdaad het genoegen heb gesmaakt, hem het grootste deel zijner rede te hooren voordragen.

Wat inmiddels aangaat ons punt van verschil, namelijk het getal paarden per eskadron, hebben zijne argumenten mij niet overtuigd en blijf ik van gevoelen, dat 120 te weinig is, zelfs al rekent men niet daarbij de officierspaarden, de paarden voor den trein, enz. Ik zou 130 paarden *in het gelid* verlangen.

Thans is de opstelling onzer eskadrons:

Kader (met hoefsmeden) 32 ruiters

Vrijwilligers en militie 106 „

te zamen 138 ruiters,

waarbij 22 onberedenen; of wel, om nauwkeuriger te spreken: 112 *ruiters in* en 26 *buiten* het gelid, zoodat onder de gunstigste omstandigheden de eskadrons het garnizoen zullen *uitrukken* (ik zeg niet *te velde komen* of *blijven*) met pelotons van 14 rotten. Afgifte van ruiters voor verschillende diensten, ziekte, vermoeienissen, verliezen voor den vijand enz., zullen die sterkte spoedig verminderen ver beneden het onvermijdelijk noodige getal van 12 rotten per peloton. Om die reden acht ik met velen het getal van 16 rotten per peloton noodig bij het verlaten van het garnizoen, als waarborg, dat men er te velde althans 12 behoude. Met 120 paarden, door den geëerden spreker gesteld,

krijgt men per peloton slechts 1 paard meer: met 130 paarden per eskadron wordt het mogelijk om de pelotons op 16 rotten uit te brengen. Bovendien zijn per eskadron 20 à 30 onberedenen noodig.

Wat den velddienst aanbetreft, hecht ik er weinig aan of er *al een enkele* man meer of minder zij bij de eskadrons. Maar ook daarvoor zijn grenzen. Thans is het reeds niet uitvoerbaar, om meer dan twee vedetten per veldwacht van 12 rotten uit te zetten; het „Voorschrift op de Velddienst” is alleen om die reden wel genoodzaakt geweest, in 2 vedetten te berusten. Met een getal van 120 paarden per eskadron kan evenmin het getal vedetten per veldwacht van 1 peloton worden vermeerderd: wel, wanneer de pelotons 16 rotten telden.

Wat het eskadrons- en het depot-stelsel aangaat, mag men deze beide niet de eenige stelsels noemen. Ik maak mij sterk, zonder een vroegere overtuiging op dit gebied geweld aan te doen, een derde stelsel daaraan toe te voegen: waarbij de africhting der remonten geschiede bij het depot, van de ruiters bij de veld-eskadrons. De heer Wuppermann zal toch wel niet verlangen, dat de tegenwoordige organisatie blijve voortduren met de daaraan verbonden gebreken. Bestemt men de depots uitsluitend voor de africhting van paarden en worden bovendien de reserve-eskadrons opgeheven, dan kan, behalve een andere verhouding in de cijfers van kader, vrijwilligers en miliciens, de bestaande indeeling der eskadrons grootendeels behouden blijven. Het kader zou per eskadron voor de instructie met één officier en een paar onderofficieren of korporaals moeten worden vermeerderd.

Ik heb te lang de gelegenheid gemist om onmiddellijk bij den troep te dienen, om met voldoende zekerheid te durven spreken omtrent de wenschelijkheid, dat de man van het oogenblik zijner indiensttreding steeds zij onder het oog van zijn eigenlijken eskadrons-kommandant. Toch durf ik, naar het oordeel der kamaraden van de cavalerie en op grond van oudere herinnering volhouden, dat men aan voormelde omstandigheid waarde behoort te hechten: bij de ruitery meer nog dan bij de overige wapens, omdat de goede uitoefening van den velddienst

meerendeels afhangt van juiste kennis van het personeel, van hetgeen de man kan presteeren, en wat men hem dus mag opdragen. Van het eerste oogenblik, dat de man tot soldaat wordt gevormd, acht ik het wenschelijk, dat de eskadrons-commandant doorgronde, welke manschappen hij onder zijn bevelen heeft en ze naar zijne opvatting oefent.

De quaestie of men goed doet het depôtstelsel te behouden, dan wel het eskadronsstelsel in te voeren, is vooral een financieel vraagstuk, dat minder door redenecring dan door becijfering valt uit te maken.

Om bij het thans gevolgde *depôtstelsel* (met of zonder reserve-eskadrons) de zekerheid te erlangen, dat de veldeskadrons te allen tijde voltallig met krachtige paarden te velde kunnen verschijnen, zou het getal paarden bij het depôt aanzienlijk moeten worden verhoogd, en dan overmatig worden, terwijl het remonte-cijfer in evenredigheid zou stijgen. Mits volledig toegepast, is dit stelsel dan ook kostbaar. Daarentegen zal een volledige toepassing van het *eskadronstelsel* met opheffing der depôts, reeds wanneer deze uitsluitend voor de africhting der remonte-paarden worden bestemd, beterkoop zijn, maar meer arbeid vorderen van de officieren. Niemand twijfele er echter aan, dat onze ruiterofficieren zich deze meerdere inspanning gaarne zullen getroosten, wanneer met een bevredigende oplossing van het financieele vraagstuk, tevens het ongeschonden voortbestaan onzer 16 veldeskadrons kan worden verzekerd.

Ook op deze gronden vermeende ik sinds lang, bij de aanvallen die ons ruiterwapen voortdurend heeft te doorstaan, dat het behoud van het depôtstelsel ook niet is in het belang van zijn ongeschonden voortbestaan: maar meer nog om tactische en financieele redenen blijf ik gestemd voor het eskadronsstelsel. In België is dit laatste toegepast, doch zonder aan alle voorwaarden daarvan te voldoen; o. a. is de sterkte van officieren bij de eskadrons niet voldoende. Dat dien tengevolge bezwaren zijn gerezen, bewijst hoogstens, dat een goed stelsel slecht wordt toegepast, maar niet dat het stelsel niet deugt. In Duitsche werken gaan weinig of geen stemmen op tegen het eskadronsstelsel, hetgeen de overste Brix in Denison's vertaling bemerkte, blijft voor verschillende uitlegging vatbaar.

Betreffende de werkzaamheden van den ridmeester-instructeur, schijn ik daaraan meer waarde te hechten dan de heer Wuppermann, als ik hem goed begreep. Ook het argument van Brix, door den spreker aangehaald, pleit geenszins tegen het gewicht der taak van dezen instructeur. Ik vermeen, dat men het belang der werkzaamheden van den ritmeester-instructeur niet hoog genoeg kan schatten.

Aangaande de beschaafde jongelieden, bedoelde de heer Wuppermann waarschijnlijk aristocratische jongelieden, doch met weinig intelligentie. Toch leert de ondervinding, dat een aanmerkelijk getal onzer cavalerieofficiëren uit die jongelieden zijn gevormd.

Aan gefortuneerde jongelieden, die niet voor den officiersrang zijn bestemd, maar persoonlijk hun dienstplicht als guide of dergelijke willen vervullen om daarna in hunnen maatschappelijken kring, veelal tot niets doen terug te keeren, zou men b. v. onder toekenning van enkele den dienst verlichtende bepalingen, de voor hen wellicht aangename en voor bezitters niet drukkende verplichting kunnen opleggen, om voor eigen paarden te zorgen.

Voor onze onderofficiëren heb ik te veel achting, dan dat ik zou willen aannemen, dat zij tegenover die bemiddelde jongelieden veil zouden zijn voor omkoopng. Ik weet zeer goed, dat het stelsel van de eenjarigen in Duitschland door velen veroordeeld wordt; doch de reden daarvan ligt meerendeels elders: althans las ik nimmer, dat het stelsel van eenjarigen heeft geleid tot verbastering van het overige onderofficiërskader. De geëerde spreker kan dat onmogelijk hebben bedoeld.

De heer Lütz. Ik dank den heer Wuppermann voor de welwillend gegeven inlichtingen; toch wensch ik te doen opmerken dat niet ik, maar wel de geachte spreker de stelling heeft vooropgezet, dat de vijand ons land zou bezetten alleen met het doel om paarden, levensvoorraad enz. te requireeren. Wat overigens eene bezetting van Nederland en België betreft, bij een oorlog tusschen Frankrijk en Duitschland: het is mogelijk

dat beide legers, door den nood gedwongen, op ons grondgebied zouden komen, maar zij zouden zich zeker toch nog wel tweemaal bedenken alvorens zich die beide kleinere Staten tot vijand te maken.

Wat de opstelling langs de grenzen betreft, zoo ware het geenszins mijne bedoeling den heer Wuppermann te dwingen de redenen te onthullen, waarom hij de cavalerie in de door hem genoemde plaatsen wil leggen; ik wilde alleen doen opmerken, dat nu men toch over geene cavaleriemassa's kan beschikken, zooals onze naburen, een gedeelte van de taak der cavalerie thans aan de infanterie en artillerie zal moeten worden overgelaten, en dus wellicht alleen voor de spoed vorderende verichtingen 8 eskadrons voldoende zullen zijn.

Overigens wensch ik nog te constateeren, dat ik geenszins ben een bestrijder van de cavalerie; integendeel bij vroegere gelegenheden heb ik ook het nut er van aangetoond. Alleen meende ik te moeten opmerken, dat als men in eene vergadering onzer Vereeniging, die zoo vele invloedrijke burgers onder hare leden telt, optreedt als een voorstander van eene uitbreiding der cavalerie, het bij den bestaanden geest van bezuiniging, bepaald noodig is dat men het nut dier uitbreiding met deugdelijke gronden aantoot.

De heer ABEL. Na het antwoord van den heer Wuppermann, wensch ik toch nog even op de quaestie der formatie terug te komen. Wanneer ik den heer Rooseboom wel begrepen heb, dan wil hij de eskadrons voor de gewone oefeningen in vreedestijd doen uitrukken, voltallig gemaakt door de militie; er zouden dus bij elk cavalerieregiment jaarlijks 200 militiens moeten worden ingedeeld, hetgeen ik een aanzienlijk hoog getal vind.

Geen nood, zegt de heer Rooseboom, de menschen, die wij over hebben, kunnen wij best gebruiken bij den trein. Dit laatste geloof ik ook, maar het getal acht ik toch te hoog in vergelijking met de geheele sterkte van het beschikbaar contingent. Immers men zou dan van de 11000 man, 4000 alleen moeten bestemmen voor de cavalerie. Ik vind dat cijfer zóó

hoog, dat ik inderdaad zeer geneigd ben te gelooven, dat er hier aan mijne zijde een misverstand bestaat. Wellicht bestaat het ook bij andere heeren, en in het belang der zaak acht ik het daarom wenschelijk dit te doen ophouden.

Toen de heer Wuppermann zich verklaarde tegen de opkomst van de militiens der cavalerie tot het bijwonen van de herhalingsoefeningen, verklaarde hij tevens in te stemmen met den geuiten wensch die militiens twee jaren en 9 maanden achtereen onder de wapenen te houden. Doch voor de verwezenlijking van dit verlangen is een verandering der militiewet noodig, want de daarin voorgeschreven bepalingen omtrent de volgorde, welke voor de samenstelling van het zoogenaamde blijvende gedeelte moet worden in acht genomen, laten niet toe de militiens na hun tweede dienstjaar onder de wapenen te houden anders dan voor herhalingsoefeningen. Nu heeft de heer Wuppermann, bij al hetgeen hij gezegd heeft, niet gewaagd van eene wijziging der militiewet; het is daarom dat ik hierop de aandacht wensch te vestigen, vooral ook omdat elke wijziging der militiewet, welke de strekking heeft de militiens nog langer onder de wapening te houden dan thans reeds kon geschieden, wel kan worden voorgesteld, doch m. i. geen groote kans heeft van te worden aangenomen.

In het algemeen schijnt men bij ons gezind in de wet veranderingen daar te stellen, welke er toe kunnen leiden de militiens langer dan nu in dienst te houden, omdat men veel schijnt te hechten aan het begrip, dat de manschappen der militie, in tegenstelling van de vrijwilligers — de manschappen der zoogenaamde staande armee — zoo kort mogelijk aan hunnen burgerlijken werkkring worden onttrokken, en niet langer onder de wapenen worden gehouden dan den tijd, welke voor hunne oefening volstrekt gevorderd wordt.

De heer ROOSEBOOM. Ik wensch den heer Abel te doen opmerken, dat hij zich in de cijfers vergist. Ik kan nu niet over de juiste cijfers beschikken, maar ik stel de sterkte aan ruiters per eskadron op ongeveer 140 man, waarvan de helft vrijwilligers; neemt men nu voor de andere helft twee lich-

tingen militiens, dan is dit te zamen 70 man; dus het verloop buiten rekening latende, per jaar slechts 35 bij elk eskadron. Nu is 16 maal 35 slechts 560 in plaats van 4000, zoo als de heer Abel becijferd heeft.

De heer ABEL. Het is mogelijk dat ik mij vergis; ik wil, zooals ik straks reeds opmerkte, dit zelfs gaarne aannemen, maar voor het oogenblik zie ik de onjuistheid van mijne laatste becijfering nog niet in. De heer Rooseboom wil 35 militiens van elke lichting per eskadron, dus 560 voor de 16 veldeskadrons. Dat cijfer, vijf maal genomen, geeft 2800 militiens voor die eskadrons, zoodat, gerekend ook op eene evenredige vermeerdering van de depots en reserve-eskadrons, dit totaal aantal van de, voor de militie der cavalerie gewenschte sterkte mijne raming vrij wel nabij komt.

De heer WUPPERMANN. Een paar woorden nog. Wat de opmerking betreft van den heer de Bas nopens de vermeerdering van het aantal officieren bij de escadrons, dit is een quaestie, waarbij men in ons land met de zuinigheid rekening zal houden, zoodat het nog twijfelachtig is of bij de opheffing der depots het getal luitenants bij de veldeskadrons zou worden vermeerderd. Het behoud der depoteskadrons zou nog dit voordeel kunnen hebben, dat de beste ruiters onder de militiens daarbij zouden kunnen blijven als remonteberijders, waardoor men dan bij mobilisatie onmiddellijk beschikken kan over een goed en gewillig en groot personeel. Onze tegenwoordige branis van remonteberijders kunnen dan tevens naar de veldeskadrons overgaan, waar ze waarschijnlijk voor „Hussarenstreichen” best zullen te gebruiken zijn.

Ik ben het niet eens met Brix omtrent diens opvatting, dat de jongste ritmeester per sé instructeur moet zijn, omdat ik niet geloof, dat elk cavalerie-officier ook tevens een africhter moet en kan zijn, en leg mij volkomen neer bij het gevoelen van kolonel Obauer, die dit vraagpunt uitstekend uiteen heeft gezet. Bij ons tegenwoordig stelsel bestaat het voordeel den

daartoe meest geschikten ritmeester als instructeur aan te wijzen. Hoe ik dan ook, die zelf bij een depoteskadron de gewichtige diensten van een uitstekend ritmeester-instructeur heb leeren waardeeren, die diensten zou hebben onderschat, is mij een raadsel.

Wat het gehalte der onderofficieren betreft, nooit kan het mijne bedoeling geweest zijn hen allen te veroordeelen, ik acht de meesten hunner daartoe om hun plichtsbetrachting en ijver te hoog, en dat ik ze steeds een goed hart toedroeg, kan wie het wil, aan mijn oude wachtmesters zelf vragen. Maar dat alles neemt niet weg, dat omkoopbaarheid vroeger bij sommigen niet te loochenen is.

Aan den heer Lutz wensch ik nog te doen opmerken, dat ik niet enkel gesproken heb van het requireeren van paarden, maar ook van het nut der cavalerie voor de bescherming der spoorweglijnen. Overigens blijf ik bij mijn gevoelen, dat het niet in ons belang kan zijn over onze dislocatie in oorlogstijd of bij handhaving onzer onzijdigheid te veel uit te weiden; er is daarover in het openbaar misschien reeds te veel gezegd.

De heer DE BAS. Nog een woord slechts om te zeggen dat het wel mogelijk is, dat bij het stelsel, hetwelk de heer Wuppermann voorstaat, eenige bezuiniging kan worden bereikt; maar die besparing zal niet groot zijn, en meerendeels de officieren betreffen. Het eskadronstelsel, waarvan de deugdzzaamheid in 1870 en '71 is gebleken, is in Duitschland nagenoeg onveranderd behouden, terwijl, behalve België, ook nog andere mogendheden dat stelsel hebben overgenomen.

Laat ik vooral den indruk niet hebben gegeven door mijne beweringen, dat ik de waarde der denkbelden van den spreker onderschat. Integendeel breng ik nogmaals daaraan hulde; al blijve omtrent eenige hoofdpunten verschil van gevoelen geoorloofd.

De heer WUPPERMANN. Aan den heer de Bas wil ik nog alleen antwoorden, dat het even zoo mogelijk is, dat zijn stelsel juist

is, doch herhalen, dat men zoowel in Oostenrijk als in Duitschland aan de deugdelijkheid begint te twijfelen.

De Voorzitter. Daar de tijd reeds ver verstreken is, geef ik in overweging de debatten te sluiten. Onder dankbetuiging aan de sprekers, die daaraan hebben deelgenomen, sluit ik de vergadering.

A. L. W. SEYFFARDT,
Secretaris.
